

Alumni

APEIRON Univerziteti časopis

decembar 2007./ januar 2008.

ISSN 1840-2533

PANEVROPSKI UNIVERZITET
APEIRON
АПЕИРОН

za multidisciplinarnu i virtuelnu studiju
Pan-European University for Multidiscipline & Virtual Studies
Banja Luka

izdanje decembar 2007. / januar 2008. godine

Dragi čitaoci, ovo je četvrto a ujedno i novogodišnje izdanje časopisa *Alumni*. Nadamo se da će u novoj 2008. godini svaki sljedeći broj biti bolji i da ćete na ovim stranicama naći za sebe uvijek ponešto interesantno kao što je to bilo i u prethodnim brojevima ovog časopisa. U duhu pretprazničkog raspoloženja redakcija ovog lista želi vam srećnu Novu godinu i ostale nastupajuće praznike. Takođe i svim studentima ovog Univerziteta srećan početak školske godine u novim prostorijama „Apeirona“, na novoj adresi Vojvode Pere Krece 13.

Učite i radite i neka vas novi dizajn i prostorni akademski ambijent inspiriše!

Budite uvijek vedri i smjeli!

Redakcija

Univerzitetski časopis Alumni alumni@apeiron-uni.eu

urednik: JOVO Vojnović

tehnički direktor: DARKO Uremović

lektor: JELENA Janjić

grafika i DTP: TIHOMIR Budić

marketing menadžer: MIRJANA Kuzmanović

sekretar redakcije: NINA Uremović

redakcijski kolegij: MOMČILO Đukić, LJILJANA Kukavica, LANA Vukčević, NINA Uremović, BRANE Vuković, DUŠAN Stranatić, MIRJANA Kuzmanović, TIHOMIR Budić, Slađana Popović, SANJA Šaula, JANA ALEksić, MIRJANA Grubiša, MILE Panjak, MARKO Knežević, RADE Biočanin, VERA Bulić, MAJA Dujaković, RADOVAN Vučenović.

nova adresa: Pere Krece 13, Banja Luka, Bosna i Hercegovina/ Republika Srpska

štampa: nezavisne novine, Banja Luka

sadržaj

4 Prestavljamo Vam naša izdanja

6 Interviu - Siniša Aleksić

8 Vizni režim za studente

9 Prvi memorandum o saradnji između privatnog i društvenog obrazovnog sektora u BiH

sadržaj

11 Vječnost sjećanja

12 Neverbalna komunikacija

13 Poslovna pismenost

14 Globalizacija poslovanja

15 Poboljšanje učinka u poslu i učenju

16 Ad Specials

18 Reklamiranje, oglašavanje

20 Linuks za ljudska bića

22 Anoreksija

23 Sve što trebaš znati
o sidi

25 Umjetnost kao vid
života

26 Putopisi - Oktobar fest

28 Karte za pozorište

28 Dani sporta i rekreacije

30 Izbor za sportistu go-
dine

31 Doprinos svjetskoj nauci

Prestavljamo Vam naša izdanja

U svijetu, čiji smo dio, postoje samo realni sistemi koji se opažaju ljudskim čulima ili izrazom imaginacije (idealne ekspresije) fizičke stvarnosti i postoji "ostatak". U sistemu vladaju zakoni uređenosti, ravnoteže, mjere djelovanja i održanja, ali i prirodna težnja ka haosu. Ako ne želimo pripadati „ostatku“, potrebno je, u borbi protiv nasilja nad zakonima vrijednosti i reda, mentalnim vježbama njegovati sistemsko razmišljanje i razvijati misaone figure imitacije prirode u raspravama za poboljšanje razuma.

Iz predgovora

Edicija sistemskih disciplina, kompilirana i transformisana u udžbeničku formu, čini samostalnu zaokruženu cjelinu koja u ovom radu predstavlja skroman korak u istraživanju totaliteta, globalnih karakteristika, strukture i ponašanja objekta upoznavanja.

Treba uočiti da je najveći problem sa kojim smo danas neodoljivo suočeni razumijevanje prirode sistema i da taj problem još uvijek na prikladan način nije riješen. Međutim, može se nadati da će se pronaći ispravan sistemski pristup čija je bit otkriće reda u konfuziji, ali ne i eliminisati time i sve obmane u smislu neprekidnog opažanja do novih pogleda na svijet.

Sistemski pristup počinje onda kada svijet vidimo očima Platona, Lajbnica, Kanta i brojnih drugih filozofa, matematičara itd. U suprotnom, oz-

biljan čitalac dolazi u opasnost da bude nekritički uvjeren kako je svaki pristup ispravan, osjećajući da je realni svijet modeliran, a individualan pogled na svijet djelimičan.

Neupravljeni sistemi nemaju unaprijed definisan cilj, dok kod upravljenih, pored elemenata i relacija, postoji unaprijed definisan cilj.

Posmatrajući savremenu teoriju i praksu primjećujemo da se pojam „sistem“ veoma često koristi, tako da teoretičari i praktičari iz brojnih oblasti (psihologije, ekonomije, informatike, fizike, biologije, kibernetike itd.) izučavaju raznorodne sisteme i metode opisivanja njihove strukture i upravljanja.

Zbog toga su se, već od početka, teorija sistema koja tretira strukturu, i kibernetika koja tretira teoriju uprav-

ljanja, razvile u cjelovitu naučnu disciplinu prilagođenu i predodređenu da se uključuje i utiče na sve kurseve iz ekonomije, marketinga, menadžmenta, organizacije, politike, sociologije i brojnih drugih oblasti.

Nauka o sistemima kroz opštu zamisao strukture sistema i upravljanja sistemima pruža djelotvornu metodologiju za proračun različitih sistema, bez obzira na njihovu posebnu fizičku prirodu i način ponašanja.

Najvažnije gledište pri proučavanju i obrazovanju sistema je razvoj kvantitativnog modela koji opisuje uzročno-posljedičnu zavisnost, tako da je jezik teorije sistema matematički precizan, čiji se ozbiljan pokušaj učenja zasniva na matematičkoj kulturi.

U prvoj generaciji bibliografskih jedinica o teoriji sistema i teoriji up-

ravljanja razmatrane su uglavnom diferencijalne jednačine, integralni račun, Furijeve i Laplasove transformacije, prenosne funkcije i postupci frekventnog domena. Druga generacija literature o sistemima uvela je ideju promjenljivih stanja i relaksirala teoriju linearnih sistema.

Treća generacija predstavlja kombinaciju prve i druge generacije transformacionih metoda sa metodama promjenljivih stanja, razmatrajući na jedinstven način vremenski indiscretne i diskretne sisteme.

Dalje je teorija sistema nastavila različitim putevima maksimalnog uopštavanja, koristeći složenu matematičku aparaturu uključivanja u razne nauke, poštujući i čuvajući njihove konkretne specifičnosti.

Ipak, razvoj računarske tehnike i odgovarajuće programske podrške uticali su na ove tokove, što je motivisalo brojne teoretičare na pisanje novih udžbenika o sistemima (četvrta generacija) koji bi pokrivali teorijske osnove za proučavanje sistema, tj. pitanja koja dopunjavaju i produbljuju sistemski pristup (numeričko i simboličko izračunavanje) korištenjem najnovijeg softvera.

Dio ukupnog nastojanja za bolji kvalitet ovog udžbenika bilo je i razvijanje pedagoškog uvoda u teoriju sistema, kako bi se čitaoci i poštovaoci pisane riječi zainteresovali i podstakli na zaokružen pristup sistemskog mišljenja, što ne poriče postojanje konkretnih, moćnih, korisnih i originalnih postupaka.

Ovakva knjiga je proistekla iz bibliografskih referenci uvaženih naučnih radnika iz ovog područja, sa porukom da se shvati osnovna ideja teorije sistema i teorije upravljanja kroz

spajanje principa matematičke strogosti i praktične primjenljivosti.

Da bi se lakše razumio pojam apstraktnog sistema i njegova veza sa matematikom, numeričkom analizom, operacionim istraživanjima, jednačinama stanja, jednačinama promjena, informacionim sistemima, simulacijama i dinamikom organizovanja, udžbenik snažno naglašava entropiju, organizacionu dinamiku i upravljačko ponašanje.

Sadržaj knjige je shvatljiv i razumljiv samo uz stalno razmišljanje o apstraktnom sistemu, odnosno njegovim integrišućim i dezintegrišućim dimenzijama kao polugama upravljačkog mehanizma ispoljenog kroz model ulazno-izlaznog opisa stanja koje se pomjera u vremenu i prostoru.

Proučavanjem najopštijih zamisli teorije sistema detaljno se razmatra problem izbora stanja i funkcionisanja sistema kroz prevođenje različitih modela u oblike pogodna za proučavanje i pridruženo preslikavanje, tj. kroz izvođenje dualnosti strukture i upravljivosti iz opšte definicije sistema. Prirodno je objašnjen prelaz sa apstraktnih na realne (konkretne) sisteme tako da je opšta teorija iskorištena za proučavanje atributa matrice stanja i veza ekvivalentnih sistema u realizaciji.

Razmatrani su matrični eksponenti sa konstantnim koeficijentima, kao i dijagonalizacija po sopstvenim ulazno-izlaznim vektorima kanoničke forme skalarnog i grafičkog toka.

Uvedeni su osnovni pojmovi i definicije osobina, stanja, klasifikacije, principa, entropije, organizovanosti, devijacije, upravljivosti, stabilnosti, povratnog dejstva itd, kao i kriterijumi za njihovo ispitivanje.

Spisak literature sadrži gradivo koje je korišteno prilikom pisanja i

uobličavanja ove knjige, što je bilo od velike pomoći u pripremi radne verzije i ogromnom doprinosu samoj koncepciji.

Dakle, u ovu knjigu su ugrađena respektivna teorijska znanja i dugogodišnje iskustvo cijenjenih autoriteta iz ove oblasti: dr. M. Rajkova, dr S. Kukoleče, dr M. Kostića, dr R. Petrovića, dr M. Vujaševića, dr R. Todića, dr S. Marjanovića, dr S. Veljkovića, dr D. Đorđevića i drugih, koje sa dužnim poštovanjem spominjem, a preuzete i korištene dijelove iz radova navedenih autora proglašavam reprezentativnom vrijednošću ovog udžbenika. Smatram privilegijom kompilacijsko korištenje najboljih izvora koji su dali nemjerljiv doprinos u afirmaciji teorije sistema i stimulisali svoje sljedbenike u pogledu motivacije za istraživanje, interpretaciju i druge pokušaje nadogradnje, u cilju

obogaćivanja ove discipline. Istovremeno i odgovorno sam preuzimam sve umjesne primjedbe i zamjerke, kao i konstruktivne sugestije, mišljenja i prijedloge čitalaca, s obavezom da ih unesem u naredno izdanje, i za eventualni lokalni napredak teorije sistema i upravljanja zahvaljujem prvenstveno prethodno pomenutim autorima na izdanim djelima. Na kraju se, pred stručnom i naučnom javnošću, naročito zahvaljujem prof. dr Živoslavu Adamoviću na reprodukovanim šemama i brojnim grafičkim prikazima koji su značajno doprinijeli sadržajnosti i metodičkoj kompoziciji udžbenika.

AUTOR: ĐURO MIKIĆ

Intervju

Siniša Aleksić, direktor Panevropskog univerziteta "APEIRON"

Saradnici: Jana Aleksić i Mirjana Kuzmanović

Panevropski univerzitet "Apeiron" se zvanično preselio na novu adresu i kompletan novi prostor. S obzirom na tu činjenicu, interesovalo nas je kako su tekli radovi i kada bi se eventualno mogao predvidjeti završetak radova na novoj lokaciji, kao i šta bi se moglo poručiti našim starim i novim studentima. O ovim temama razgovarali smo sa Sinišom Aleksićem, direktorom Panevropskog

univerziteta "Apeiron". Na kojoj lokaciji se nalazi Univerzitet i kada je obavljeno preseljenje na novu adresu?

S. Aleksić: Nova lokacija Panevropskog univerziteta "Apeiron" je u ulici Vojvode Pere Krece 13 (bivša Fabrika obuće "Bosna") a preseljenje na ovu adresu bilo je 15. oktobra.

Koliko su trajali radovi i do kada se planira završetak radova na rekonstrukciji zgrade Univerziteta?

S. Aleksić: U prvoj fazi radovi su trajali dva i po mjeseca, a za drugu fazu predviđena su još dva i po mjeseca. Završetak radova planira se krajem januara naredne godine. Kako su tekli radovi i ko je bio angažovan za dizajn i dekoraciju?

S. Aleksić: S obzirom na kratke rokove koji su bili postavljeni, sve se odvijalo bez većih problema. Naime, uz pomoć projektnog biroa Ars studio iz Banjaluke pristupilo se adaptaciji poslovnog prostora za funkcije obrazovanja. Cjelokupni radovi, upravo zbog kratkog vremenskog perioda za koji su trebali biti urađeni, realizovani su sa desetak izvođača u stopostotnom iznosu realizacije, rekonstrukcije i prilagođavanja prostora. Svi pomenuti radovi su finansijski izmireni iz sopstvenih sredstava. Interijer, uljepšavanje i osmišljavanje akademskog prostora nastavnog

i drugog sadržaja će biti plod zajedničkog idejnog rješenja uz prijedloge studenata kao korisnika usluga Univerziteta i onih koji borave u ovoj ustanovi.

Da li je obezbjeđivanje sopstvenog prostora i kompletan sadržaj Univerziteta u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju?

S. Aleksić: Grubi dizajn suosnivači su radili sa pomenutim projektnim biroom Ars studio, a sve to u skladu sa naloženim uslovima, odnosno sve u skladu sa Zakonom o viso-

kom obrazovanju i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju i uredbama o uslovima za dobijanje dozvole za rad visokoškolskih ustanova, doneseno od strane Vlade Republike Srpske.

Šta biste poručili našim starim i novim studentima?

S. Aleksić: Od studenata očekujemo još malo strpljenja zbog preostalih radova na Univerzitetu. U sopstvenom smo prostoru, odnosno konačno u prostoru u kojem smo vlasnici. Prostor ćemo urediti tako da se stu-

denti osjećaju lijepo i prijatno u našoj ustanovi i da i dalje u ovim novim prostorijama Univerziteta "Apeiron" stižu nova znanja i kvalitetno obrazovanje.

Nastava na Panevropskom Univerzitetu u novim prostorijama.

Uslovi za rad na na Panevropskom univerzitetu "APEIRON" mogu se

porediti samo sa svjetskim univerzitetima.

Nastavne aktivnosti se održavaju u novim prostorijama. Osim učionica, sale za informatiku, sale za konferencije još su u izradi laboratorije za studente Zdravstvene njege, a pri zgradi Univerziteta studenti Sportskog menadžmenta imaju mogućnost da dio praktične nastave obave na vlastitim terenima. U toku je i priprema Univerzitetske biblioteke

sa čitaonicom u kojoj će se nalaziti preko 7.000 knjiga koje će biti dostupne svim studentima. Nadamo se da ćemo biti jedni od prvih koji će svojim studentima ponuditi najbolje uslove za učenje, rad, i druženje.

To znači da učenje može biti zadovoljstvo, da predavanja zajedno sa profesorima mogu biti zanimljiva...(pa naravno da je to moguće!).

Vizni režim za studente

Šta podrazumijevaju vizne olakšice za studente i kako do njih?

Koliko znamo ili ne znamo o viznim olakšicama koje će uskoro stupiti na snagu, kakve su prednosti viznih olakšica za studente, kako doći do njih, koliko će koštati...

Piše: Brane Vuković

Državljeni

BiH prema Ministarstvu inostranih poslova bez vize se mogu odlučiti posjetiti 22 zemlje svijeta, dok je za putovanje u preostalih 170 neophodno potražiti dodatnu vizu. S druge strane, u BiH ljudi iz mnogo više zemalja imaju tu mogućnost ulaska, dakle bez viza. To su zemlje Evropske unije i SAD kao i druge razvijene države.

Elem, nakon potpisivanja sporazuma sa Evropskom komisijom o viznim olakšicama dolazak do tog dodatnog papira u vašem pasošu umnogome bi trebao biti olakšan. Prije svega, usaglašenim sporazumom predviđeno je da članovi službenih delegacija, poslovni ljudi, aktivisti nevladinih organizacija, vozači u međunarodnom transportu, radnici željeznica, novinari, naučnici, kulturni radnici, umjetnici, studenti, magistranti, sportisti, učesnici programa prijateljstva bratskih gradova, osobe koje imaju bliske rođake u zemljama EU, osobe koje idu na liječenje u neku od članica EU i njihova prat-

nja, službenici tradicionalnih religija, dobijaju dugoročne vize s mogućnošću više ulazaka.

“Prilikom prve aplikacije većina ovih kategorija dobijaće jednogodišnju vizu. Narednu vizu dobijaće na dvije godine, a potom na više godina. Neke kategorije, poput osoba koje su dio službenih delegacija i moraju stalno putovati u EU, odmah će dobijati vize na pet godina. Isto se odnosi i na osobe koje imaju bliske srodnike u zemljama članicama EU.

Mini anketa:

- „To je super, velika olakšica za studente.“
- „Mislim da je to jako dobro. Gužve pred ambasadama su velike, a to bi sigurno smanjilo redove.“
- „Ambasade su se pretvorile u neakve tvrđave, u neakve logore. Te olakšice, to je fenomenalno. To je stvarno fenomenalno. E sad, da li će to biti fenomenalno i u praksi, to je pitanje, s obzirom na to kakva nam je država.“
- „Najbolje bi bilo da vize ukinu skroz, da možemo normalno da putujemo kao normalni ljudi.“

Olakšice stupaju na snagu od 1. januara naredne godine, ukoliko do tada državni i evropski parlament ratifikuju ovaj ugovor. Kada je riječ o viznim olakšicama, one će važiti za oko 20 kategorija

stanovništva. **P r a v o** na vizne olakšice, prema sporazumu, imaju stalne službene delegaci-

je BiH, biznismeni i privrednici, radnici javnih željezničkih i drumskih korporacija, studenti, naučni i sportski radnici, novinari, osobe koje putuju u inostranstvo radi liječenja i njihovi pratioci te radnici nevladinih i humanitarnih organizacija. Svi korisnici viznih olakšica biće

oslobođeni plaćanja konzularne takse za njeno izdavanje, a predviđeno je da se vize izdaju i na duži period, a kako će sve ovo biti primjenjivano u praksi ostaje da se vidi, i da se nada-mo najboljem.

Za sada, osim u države iz regiona, Crnu Goru, Hrvatsku, Makedoniju i

Srbiju, državljani BiH bez vize mogu otputovati i u Dominiku, Ekvador, Sjevernu Koreju, Kubu, Maleziju, Mali, Maldive, Rusiju, Tursku, Singapur, Tunis, Samou, Sejšele, Solomonska Ostrva, Svazilend, Svetu Luciju, Sveti Vinsent i Grenadin, te Trinidad i Tobago.

Prvi memorandum o saradnji između privatnog i društvenog obrazovnog sektora u BiH

Memorandum o saradnji - karta za prolazak u "ligu priznatih"

Memorandum o saradnji potpisan između zvaničnika Vlade, Univerziteta u Banjoj Luci i Banjaluka koledža svojevrsno je priznanje državnog sektora za rad privatnih visokoškolskih ustanova.

Studenti Univerziteta „Apeiron“ pozdravljaju ovaj događaj, ali tu negdje ipak ostaje gorčina od gomile blata koja je prije nekoliko mjeseci nesmotreno bačena na sve studente, sve profesore, sve fakultete i sve univerzitete u privatnom sektoru. Ovo je prvi pozitivan korak učinjen u cilju ispravljanja te greške, i kao takav će svakako pomoći u prevazilaženju razlika u pristupu studijima, a možda

uticati i na to da se izbalansira odnos prema onima koji studiraju “starim stazama”.

Ipak, da sve nije tako jednostavno kao što se čini, i da u ovome kao i mnogo čemu ima priča koje nikako nisu ni crne a ni bijele, najbolje se vidi iz stava koji nam donosi naša Lana.

Saradnici: Lana Vukčević, Brane Vuković

Kako je navedeno, Memorandum o saradnji ima sljedeće polazne osnove:

Očuvanje kvaliteta u visokom obrazovanju u Republici Srpskoj insistiranjem na primjeni zakona i standarda predviđenih reformom visokog

obrazovanja.

Razmjena nastavnog kadra u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima. Saradnja u prilagođavanju obrazovnog procesa Bolonjskoj deklaraciji.

Razmjena naučne i stručne literature i korišćenje bibliotečkog sistema. Realizaciju projekata koji imaju za cilj unapređenje visokog obrazovanja u Republici Srpskoj.

Prva pomisao, koja mi je pala na pamet kada sam čula vijest o potpisivanju Memoranduma o saradnji, je bila: studenti privatnih fakulteta mogu odahnuti. Neće više biti predmet javnog izrugivanja i omalovažavanja. Dokoličari će prestati "inspirati usta" s temom privatnih fakulteta. Napokon će se priznati trud i rad studenata na ovim visokoškolskim ustanovama, kao i onih studenata sa javnih fakulteta. Društvo će ih priznati kao akademske građane. Najvažnije od svega – dobiće kvalitetno i obrazovanje na najvišem nivou, nastava će se održavati po savremenim metodama, studenti će dobijati informacije i biće upućeni u aktuelna zbivanja iz različitih naučnih oblasti. Svim studentima Republike Srpske će se pružiti šansa da se "pokažu" u svijetu, jer neće zaostajati u obrazovanju, kao što je to do sada bio slučaj. Svijet će ih priznati.

Kad malo zastanem i razmislim, shvatim da ovo moje razmišljanje više liči na neku maštariju, nego na realno moguću situaciju. Ne može biti tako lako. Jedan Memorandum o saradnji ne može promijeniti svijest ljudi i godinama "njevogovan" određen način razmišljanja.

Određeni privatni fakulteti, među njima i Univerzitet "Apeiron", godinama se bore, trude i dokazuju da mogu ponuditi kvalitetno, a

neki i bolje obrazovanje nego javni fakulteti, ali kao da se bore "protiv vjetrenjača". Zašto sam ja onda pomislila da jedan "obični list papira" može nešto promijeniti? Možda i može?

Uz ovo moje razmišljanje o mogućim pozitivnim efektima ovakvog vida saradnje, otvorio se ne mali broj pitanja. Kao u svim životnim situ-

kada Vas nešto pozitivno iznenadi i budete "ludi" od sreće ili bilo kakvog pozitivnog osjećanja, dođete i do stadijuma kada se "strasti smire". U tom trenutku se zapitate:

Da li je ovaj Memorandum o saradnji karta za prolazak u "ligu priznatih"? Da li je samo za BLC rezervisano mjesto u VIP loži ili se i ostali privatni fakulteti i univerziteti, koji ispunjavaju određene kriterije, mogu nadati pozivnici Univerziteta u Banjoj Luci i Ministarstva prosvjete i kulture Republike Srpske? Da li se studenti Univerziteta "Apeiron" mogu nadati da će dobiti šansu?

DA LI ĆEMO, MOJE KOLEGE STUDENTI I JA, IKAD DOBITI ODGOVOR NA OVA PITANJA I KADA?

Još jedna rečenica mi se mota po mislima, a pročitala sam je u jednim dnevnim novinama: "Neki od profesora s Banjalučkog univerziteta suvlasnici su Banja Luka koledža (BLC)", dodao je rektor Banjalučkog univerziteta, prof. Stanko Stanić. Možda je ova rečenica odgovor na neko od mojih pitanja? Ipak, iskreno se nadam da nije.

Prof. dr Željko Mirjanić,
Dekan Visoke škole
"Banja Luka - koledž"
Anton Kasipović, Ministar
prosvjete i kulture Republike
Srpske
Prof. dr Stanko Stanić, Rektor
Univerziteta
u Banjoj Luci

VJEČNOST SJEĆANJA

POČAST ŽIVOTU

PIŠE: JANA ALEKSIĆ

Zivot je svemir u kojem čovjek može samo da se gubi a rijetko da se snađe. Kao čaša finog porcelana savršen mehanizam tijela i duše raspe se u hiljadu djelića stakla za manje od djelića sekunde, a šta je to u poređenju sa vremenom i vječnošću, danom i satom...

Čovjek je, čini mi se, tačka u moru suza i radosti, a koliko je samo tačaka koje postoje, postojale su i postojaće....

Mi imamo nešto što nam pripada... Imamo to jedno vrijeme, dio vječnosti koji nam nekoliko trenutaka, godina i decenija pripada pa da ga iskoristimo najbolje što možemo, pa se trudimo, borimo, mučimo i uživamo...ali ionako nam poslije više neće pripadati... Možda će dio duha nestati, preseliti se u novo nastalo biće čovječijeg lika, a možda će otići na onaj tamo svijet u kojem žive sve duše. U šta se dijelimo poslije nestanka sa lica zemlje, da li je to kraj... Kad bismo saznali više o tome, našli bismo utjehu i shvatili...

I onda nakon tog vremena ništa više nije važno, ništa nije sveto, sve ono što ste vi, što je oko vas je jedna prolazna kategorija vremena nekih sila koje vjerovatno postoje, mi ne znamo ništa, ne znamo a mislimo da smo savršene figure čiji mozak je nešto veliko i dobro za shvatanje stvari, koji nas razlikuje od životinja i ostalih bića, pomoću čega smo viši od ostalih. A kakva je to hijerarhija, da li ona uopšte postoji? Praznina, a opet punoća, pa onda opet praznina,

dobro pa poslije toga loše i tako u krug života... Šta je ta sila koju mi obični smrtnici još nismo shvatili. Šta radi ta sudbina svakog od nas, donosi i odnosi sreću i tugu svima koji je zaslužuju i onima koji je ne zaslužuju, ali na kraju svi valjda zaslužujemo sreću. Da li se on igra sa nama kao sa šahovskim figurama na crnoj ploči usred svemira ili to nema nikakve veze sa njim. I tako mi karike u lancima istorije budemo i prođemo i šta nam na kraju pripada. Pripadaju nam trenuci u vremenu koje prolazi i onda nam ništa ne ostaje i ništa nam više ne pripada ni trenutak, ni vrijeme, ni vječnost.

Da vam kažem još nešto, sjećanje, tamo gdje mnogi još duže žive, sjećanje ima jednu dimenziju vječnosti i vremena trajanja koje se prenosi iz misli u misao sa koljena na koljeno.

Reći ću vam još nešto veoma važno ali eto i to je relativna kategorija vremena i vječnosti. Važno je voljeti i sjećati se, a u svjesnosti i stvarnosti uživati baš zbog toga što nema smisla na ovom besmislenom tlu...i baš zbog toga treba se okretati sitnim stvarima... i baš zbog sjećanja i ljudi u njima još više i više uživati... i snovi kažu isto, ta podsvijest pitanja i odgovora živi u sjećanju. U snu i dalje sanjam onu u kojoj se ogledam u kojoj vidim dio sebe, onu koja je ostavila iza sebe puno tragova kroz gene ljubavi. Bila je ono veselo uživanje u realnim trenucima uvijek raspoloženih misli. Sa svojom ličnošću i ljepotom koje, kao i mnogi, nije bila svjesna, ostavila je puno

ljubavi, suza, sjećanja i radosti. Jednostavno je biće vjerovalo i do zadnjih trenutaka svijesti ostalo dosljedno svojoj suštini i ljepoti ne shvatajući šta znači sljedeći san.

Neću suze i misli o prolaznosti. Hoću da govorim o ljepoti i radosti koju je ona nosila u sebi i koju je prosula kao zvjezdanu prašinu stopama kojim je hodala. Hoću da odam počast onoj koja je koračala pored svih nas i koja će i dalje koračati našim stopama. Hoću zato što je zaslužila i zato što ja to mogu na ovaj način, na ovim listovima papira da kažem vama, nama i samoj sebi i da ostavim kroz svoje riječi još jedan njen trag, pisani trag jednog bića naše lične istorije i budućnosti. Mi ne znamo ništa, nismo svjesni stvari i pojava oko sebe, samo znam da izgleda da je teže onima koji ostaju...

Zbog nje, te sjajne zvijezde treba se radovati, nakon suza treba se radovati i živjeti sa sjećanjem vječnosti i sa osjećanjem u unutrašnjopsti bića. Baš u inat sudbini živjeti za sebe i druge, za sebe i za nju. Živjeći osjetićemo blago milovanje duše koja se odvojila od tijela a prati vas u stopu, uvijek je tu. Jedino to na kraju i ostaje, život sa stremljenjem ka hedonizmu i sjećanje koje čuva u sebi vrijeme, vječnost i figure naše utrobe, postojanja i naše suštine... Živite i radujte se opet i iznova...

I dalje sanjam i osjećam onu u kojoj se ogledam i u kojoj vidim dio sebe...

Tijelo govori više od riječi

Boljom neverbalnom komunikacijom ljudi bi mogli skratiti svoje razgovore i za 50%. Samim tim bi im ostalo više vremena za poslove koje trebaju obaviti a nekada ne stignu.

Piše: Vera Bulić, spoljni saradnik, Komunikološki koledž, Banja Luka

Priručnik "Govor tela", Gordona R. Veinrajta je knjiga koju među prvima treba da pročitate ako vas interesuje ta "problematika" neverbalne komunikacije, tako da ću ja upravo ovdje malo više govoriti o toj knjizi. Ovaj priručnik uvodi nas u suštinu neverbalne komunikacije, koja je po nekim stručnjacima bitnija od verbalne. Govor tijela, kako i sam naslov knjige kaže, obrađuje se sa više aspekata.

Po Veinrajtu najbitniji i najveću ulogu u govoru tjela ima kontakt očima „jer su one najmoćnije sredstvo komunikacije koje posjedujemo, poslije riječi (iako ponekad jedan pogled može da napiše knjigu, kako kažemo). Ova moć očiju je najveća, naravno, kada se dvoje ljudi gledaju oči u oči. U svakom poglavlju knjige kroz mnoga objašnjenja dati su primjeri i vježbe da bi se dokazale činjenice koje ističe Veinrajt. Sa mnoštvom tih interesantnih i jednostavnih vježbi lako spoznajemo govor tjela i njegovo značenje.

Na prvi pogled može se učiniti da je knjiga jednostavna i da nam ne govori ništa što već nismo znali, ali nije tako. Naime, knjiga nas uvodi u vidove neverbalne komunikacije i njegov značaj u današnjem svijetu. Nesvjesno ljudi svojim držanjem, stavom, pogledima i pokretima govore više nego što misle reći. Samo

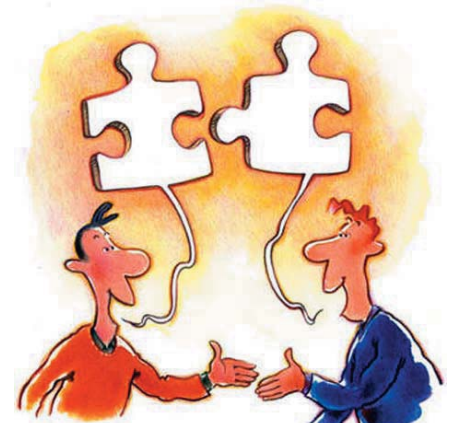
raspoloženje neke osobe može se raspoznati iz njegovog izraza lica i stava tijela (ako je recimo pogurena osoba i pogled uvijek bježi prema podu, znači da je „depresivna“). Dok recimo osobe koje su trenutno boljeg raspoloženja hodaju ispravljeno, kao da vladaju svijetom, i više su nasmiyani.

Boljom neverbalnom komunikacijom ljudi bi mogli skratiti svoje razgovore i za 50%. Samim tim bi im ostalo iše vremena za poslove koje trebaju obaviti a nekada ne stignu, jer svi znamo koliko se danas brzo živi. Usklađeno i pravilno korišćenje neverbalne komunikacije je danas vidljivo u mnogim profesijama, tačnije kod ljudi koji se bave javnim komuniciranjem, voditeljima na televiziji, političarima, profesorima i mnogim drugim. Čitajući "Govor tijela" naučila sam prije svega da osoba može da govori jednu stvar a da to uopšte ne misli, tj. da govorom tjela otkriva da li je to što govori istina ili nas laže. Isto tako možemo da primijetimo kada je neko nervozan ili manje otvoren za komunikaciju, kao i to da trebamo biti prisniji, u smislu da se više „dodirujemo“ tokom komuniciranja sa drugom osobom. Mada se tu pojavljuje problem koliko se ljudi u različitim djelovima svijeta vole „dodirivati“ tj. vole da budu dotaknuti. Kao što i sam Veinrajt navodi različiti

gestovi se u drugim zemljama svijeta totalno drugačije tumače:

„Povlačenje očnog kapka na dole prstom da bi se oko proširilo znači „Slušam i gledam pažljivo“ u Francuskoj, Nemačkoj i Turskoj. U Austriji, ovaj gest označava dosadu. U Španiji i Italiji znači slušaj i gledaj pažljivo“.

Uz stvarno veliki broj primjera i potvrđenih činjenica Gordon R. Veinrajt uvodi nas u veliki svijet mogućnosti neverbalne komunikacije, koja čini mi se polako izumire, jer se sve više komunikacija odvija elektronskim putem (mobilni telefoni, Internet, mediji...). A samim tim ljudi polako gube sposobnosti da bolje komuniciraju neverbalnim putem kao i da raspoznaju značenja govora tjela.

KAKO TEKSTOVI POSTIŽU SVOJ CILJ?

Zašto ispravno pisanje menadžerima zadaje glavobolje?

Pripremila: Slađana Popović

Pisana komunikacija je sastavni dio toka informacija u jednom preduzeću. Bez obzira na to da li se radi o kompleksnim dokumentima, projektima, novim konceptima ili jednostavno o kratkim e-mailovima, pismena forma je neophodna. Za inženjere i tehničare, pronalazače i one kreativne postavlja se pitanje – kako formulisati svoje znanje da ono kao takvo bude i prihvaćeno i razumljivo? Da li se radi samo o razmjeni stručne materije ili treba ubijediti pretpostavljene, pokrenuti radnike, sadržaj i forma mora biti jasna tako da je razumiju i oni koji nisu stručno obrazovani. Poruka mora biti očita.

U poslovnom svijetu se najčešće obraća onima koji trebaju duboko i detaljno da se upute u materiju. Na internom nivou to su pretpostavljeni i radnici drugih sektora npr. marketing, proizvodnja, a na eksternom nivou kupci, dobavljači itd.

Komunikacija prema eksternim učesnicima poslovanja je neophodna zbog razmjene relevantnih informacija i pridobijanja novih, potencijalnih potrošača.

Unutar kolektiva poslovna korespondencija se nerijetko bazira na veoma zamršenim frazama i odvija komplikovanim rječnikom.

Većina dokumenata biva zaturena po kojekakvim fiokama, zatrpama po policama i pokrivena prašinom jer je čitanje i razumijevanje iste zahtjeva malo više vremena i napora. Svaki radnik će prije posegnuti za estetski i sadržajno jednostavno oblikovanim tekstom, nego za kilometrima nabacanih riječi i rečenica, od kojih je polovina bez sumnje stranog porijekla. I tako većina izvještaja ostaje

neobrađena, a trud onoga koji je satima sastavljao jedan takav dokument postade uzaludan.

Ali zato onaj ko precizno formuliše svoj pisani rad veoma brzo i jednostavno postiže svoj cilj, tj. da njegova poruka dođe tamo gdje treba i pri tome bude shvaćena.

Pisani dokumenti moraju imati jasno kreiranu strukturu i smisao. Prije nego što je napisana prva riječ neophodno je imati plan.

Prije svega potrebno je već u glavi jasno poredati misli i odrediti poruku i cilj teksta.

Cilj nije da čitalac shvati smisao samo prve rečenice, nego da upravo tom prvom rečenicom bude elegantno vođen kroz ostatak teksta i pri tome „pohvata“ sve bitne činjenice. Uvod od nekoliko rečenica jasno daje do znanja šta se u daljem tekstu očekuje, a zatim se detaljno obrađuje tema sa svim podacima i činjenicama. Srž dolazi na sam početak, jer onaj ko mora da je izvlači iz konteksta brzo odustaje od daljeg čitanja.

S druge strane, ukoliko na samom početku zainteresujemo čitaoca, njegova znatiželja ga tjera da dalje čita i otkrije kako je pisac došao do konkretnog zaključka i sl.

Generalno važi pravilo: što su rečenice jednostavnije a riječi jasnije i kraće to će čitalac lakše pratiti tekst. Jedna rečenica bi trebala da emituje maksimalno jednu jasnu misao, naredna slijedi onu prethodnu i tako redom. Rečenice sa raznim međuobjašnjenjima samo prekidaju tok misli i koncentraciju onog ko čita. Jasan i očigledan opis i poredak riječi u rečenici je pola truda. Druga polovina se odnosi na korišćenje neapstraktnih pojmova nego konkretnih riječi. Jer što je riječ konkretnija,

to je slika, odnosno predstava onog što je pročitano jasnija. Sasvim je drugačije shvatanje kada pročitamo drvo od čijih cvjetova se spravlja čaj a pisac je mislio na lipu. Ili možda na bagrem? Kratke riječi mnogo su razumljivije nego one od par kilometara, na kojima lomimo jezik dok ih izgovorimo. A tek komplikovano povezani pojmovi čiji pravi smisao nikako da dokučimo... Koliko je onih koji tačno znaju šta se krije iza pojma „motivacione strukture“ ? Ili možda naslućuju da su to jednostavno – razlozi.

Skup međusobno povezanih razloga koji nas pokreću da pod određenim okolnostima dostignemo jasno definisan cilj.

Ko na vrijeme ovlada tehnikom prave poslovne korespondencije veoma brzo će biti nagrađen rezultatima svoga truda. Ima i onih koji znaju da cijene dobar tekst, a prije svega onog koji ga je napisao. Niko od nas nije rođen naučen, ali nam se svima nude iste mogućnosti, da sami sebe nadograđujemo i dalje školujemo. Treba se samo pokrenuti. Zato slijedi preporuka svima koji žele da se dalje edukuju. Čitajte, vježbajte i učite. Posjetite nas i mi ćemo Vam ponuditi nešto iz našeg programa, možda baš nešto po Vašoj mjeri.

Globalizacija poslovanja

Globalizacija u sali za sastanke

Nova tehnologija doprinosi uspjehu na globalnom nivou

Pripremila: Slađana Popović

Različite aktivnosti mnogih uspješnih kompanija koje posluju sa zemljama iz skoro cijelog svijeta bazirane su većim dijelom na savremenim komunikacionim sistemima. Geografska udaljenost poslovnih partnera postaje potpuno zanemarljiva. Poslovati sa stranim partnerima postaje sve više izazov, a ne izvor glavobolja. Ono što je bitno u polju internacionalne konkurencije je donijeti ispravnu i pravovremenu odluku koja će se što prije sprovesti u djelo. Da bi to bilo izvodljivo preduslov je postojanje uske komunikacije, po mogućnosti bez bilo kakvih šumova u samim kanalima komunikacije. Kompanije koje posjeduju predstavništva u drugim gradovima i državama imaju svoje radnike koji su na licu mjesta, u samom centru dešavanja i prikupljaju sve neophodne informacije. Međutim, te informacije je neophodno na vrijeme i u pravoj formi dostaviti na cilj.

Do sada se na tržištu nije pojavio proizvod, odnosno sistem komunikacije koji bi bio potpuno efikasan. Nijedno tehničko rješenje do sada nije moglo da zamijeni lično prisus-

tvo pojedinca, posebno kada se radi o poslovnim pregovorima.

Na tržištu zapadnih zemalja u ponudi je jedan sistem pod imenom Cisco TelePresence kojim će u buduću biti moguće prenositi veći dio neverbalne komunikacije. Ovo tehnološko rješenje kombinuje plazma ekrane visoke rezolucije sa prirodnim zvukovima jedne sale za konferencije. Radi se o sasvim drugačijem rješenju, u odnosu na dosadašnje sisteme videokonferencije. Cisco TelePresence nudi potpuno realističan susret i iskustvo. Nijedan gest, pokret ili mimika vam neće promaći. U mnogim raspravama pojedinci naginju veoma jakim ekspresijama, izražen je govor tijela, povisuju ton, mijenjaju izraz lica i sl. Neverbalna komunikacija je posebno bitna u slučajevima kada sagovornik potiče iz drugog kulturnog okruženja – što u periodu globalizacije sve više dobija na značaju.

Cisco TelePresence koristi tehnološki potencijal inteligentnih IP-mreža i povezuje se sa Cisco Unified Communications-Portfoliom. Odatle nastaju opsežne mogućnosti integracije sa daljim kanalima komunikacije. Cisco TelePresence nudi pravu alter-

nativu za sve neminovnija poslovna putovanja. Što se više novca uštedi kroz virtualnu komunikaciju to je veći povrat na investicije. Ne treba zanemariti ni povećanje produktivnosti koja se postiže ovim sistemom, jer se kroz uštedu vremena ubrzava refinansiranje investicija. Pored toga, svako otkazano putovanje je doprinos za oporavak prirode, odnosno smanjenje količine ugljendioksida izbačenog u atmosferu. Ekološko angažovanje se na nivou globalne konkurencije i više nego isplati. Sve više korisnika usluga i proizvoda u svijetu, postavlja pitanje – koliko je zdrava neka kompanija? Pitanje se naravno odnosi na primjenu svjetskih standarda koji su u funkciji zaštite životne sredine i proizvodnje zdravih proizvoda i usluga, uz što manje iskorišćavanje resursa i sa što manje otpada. Ovom logikom su se vodili i članovi Cisco tima koji nude mogućnost odvijanja sastanka u realnom vremenu, bez obzira na geografsku udaljenost. Njihov moto je: „Što se više novca uštedi na poslovnim putovanjima, veći je Return on Investment“.

Poboljšanje učinka u poslu i učenju

Šta je to Team Building?

Team Building je alat za podizanje motivacije zaposlenih, poboljšava sposobnost grupe da radi kao tim detektirajući potencijale i područja koja bi se mogla unaprijediti.

Piše: Radovan Vučenočić

U posljednje vrijeme raste popularnost Team Building aktivnosti. Većina kompanija koje svojim zaposlenima priušte Team Building velike su kompanije uglavnom iz bankarskog sektora u stranom vlasništvu. Ipak, sve je više i domaćih preduzetnika koje uviđaju njegove prednosti povezivanja unutar kompanije i nagrađivanja zaposlenih. Budući da na čelna mjesta u sve većem broju kompanija dolaze mladi ljudi koji su otvoreniji i skloniji ovakvom načinu jačanja timske saradnje, zainteresiranih je sve više.

Team Building aktivnosti organizuju se da bi se zaposlenima pomoglo da razviju efektivniju komunikaciju i da bi uspješnije rješavali poslovne probleme. To je alat za podizanje motivacije zaposlenih, poboljšava sposobnost grupe da radi kao tim detektirajući potencijale i područja koja bi se mogla unaprijediti, a menadžerima pomaže da se upoznaju s individualnošću svakog pojedinog člana tima i da prepoznaju na koji mu način svaki pojedinac pridonosi.

Uspješni poslodavci svjesni su činjenice da njihova kompanija ne može biti uspješna ako su njihovi zaposleni nezadovoljni. Različiti su programi na koje se Team Building može koncentrisati. Mogu to biti timski zadaci, kreativne radionice, potrage za blagom, jedrenje i rafting.

Programe uvijek treba prilagoditi s obzirom na to da svi imaju drukčije potrebe. Neko ima za cilj poboljšati komunikaciju i saradnju među zaposlenima, dok je drugome prioritet opuštanje u zabavnoj atmosferi daleko od kancelarije i svakodnevnih obaveza.

Danas je svaki menadžer svjestan vrijednosti timskog rada, ali malo ih zna kako stvoriti uspješan tim. Osjećaj pripadnosti timu znači biti svjestan pripadnosti nečemu većem od sebe samoga, a da bi se to postiglo, zaposleni prije svega moraju razumjeti misiju i ciljeve cjelokupne organizacije. Smatram da Team Building poboljšava komunikaciju u timu, detektira talente, izgrađuje povjerenje među ljudima, omogućava ljudima da se druže, upoznaju i uče jedni od drugih izvan radnog okruženja, motiviše zaposlene i razvija osjećaj pripadnosti i brige firme o njima samima. Njegovanje timskog rada stvaranje je kulture poslovanja koja vrednuje saradnju.

KROZ CARSTVO ČULA DO Unapređenja PRODAJE

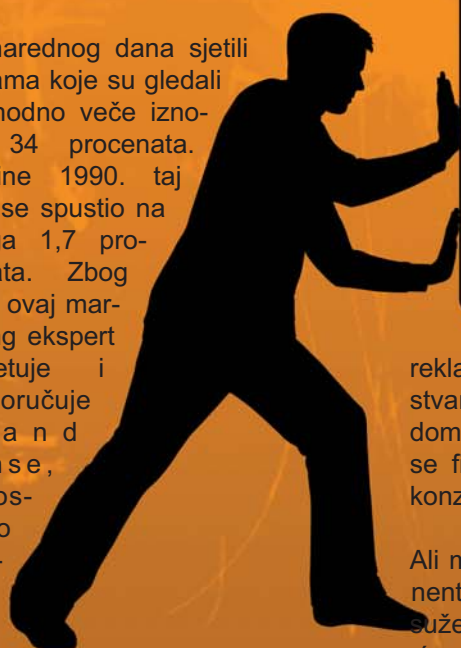
Multisenzorika kao sastavni dio reklame treba da probudi različita čula i na taj način izazove želju za novim iskustvo, te doprinese jačanju lojalnosti prema nekoj marki proizvoda

Pripremila: Slađana Popović

Brand Sense je već duže vrijeme čarobna riječ u oblasti komunikacija i marketinga. Pojam se odnosi na marketing dizajn, koji treba da na tačno određen način komunicira sa svim ljudskim čulima. Brand Sense potiče od Martina Lindstroma, danskog eksperta u oblasti marketinga, koji u ovoj oblasti savjetuje između ostalih i kompanije kao što su Mars, Pepsi, Lego, American Express, DaimlerChrysler, Visa i Microsoft.

Marke žive i opstaju jer su po nečemu posebne i bolje od mnogih drugih proizvoda. Međutim, sa ekskluzivnošću marke proizvoda mora se komunicirati. To nije nimalo lak zadatak u današnje vrijeme kada

se narednog dana sjetili reklama koje su gledali prethodno veće iznosio 34 procenata. Godine 1990. taj broj se spustio na svega 1,7 procenata. Zbog toga ovaj marketing ekspert savjetuje i preporučuje Brand Sense, odnosno multiti-

reklamne poruke. Do sada je kod stvaranja i prezentovanja proizvoda dominirala reklamna strategija koja se fiksirala na vizuelnom opažanju konzumenata.

Ali moć optičkog utiska kroz permanentno nadraživanje čula postaje sužena. Proizvodno diferenciranje će uspjeti i ako samo uključimo i

su konzumenti sa svih strana bombardovani raznim reklamama i promotivnim porukama.

Ovaj danski ekspert ističe da se u 1965. godini broj gledalaca koji su

senzoriku kao sastavni dio reklame, koja će probuditi pažnju i poboljšati pamćenje. Što je više čula izazvano tokom gledanja reklame, taj isti gledalac će se više i duže sjećati

druge organe čula. Sa MillardBrown agencijom za istraživanje tržišta, Lindstrom je sproveo studiju o uticaju svih pet čula na odluku o kupovini nekog proizvoda. Andreas Grothold, Regional Key Account, direktor agencije MillardBrown više je bio iznenađen potcjenjenim značajem vizuelnog prezentovanja. Na rang listi čulnih opažanja prvo mjesto zauzima čulo vida sa 58%, čulo sluha sa 41%, čulo okusa sa 31% i čulo

dodira 25%. Ovi rezultati samo pokazuju koliki enormni potencijal je do sada bio neiskorišćen.

Uz vizuelnu komunikaciju buđenjem samo još jednog čula, povećava se vjernost kupca prema datoj marki ili proizvođaču. Ovo su na vrijeme shvatili pojedini specijalisti za izradu ambalaže. Oni zajedno sa proizvođačima kreiraju takvu ambalažu koja budi svijet emocija konzumenta i prije nego on kupi dati proizvod. Pri tome se koriste razne tehnike folija, Soft-Relief premazi, mirisni lakovi pa čak i muzički čipovi.

Jednom muškarcu uopšte nije svejedno kako se „čuje“ čep od pivske flaše prilikom otvaranja. Odnosno 40% konzumenata muškog pola ožedni čim čuje „plop“. Upravo taj karakteristični zvuk budi sva njihova čula i oni naprasno osjećaju žeđ.

U SAD su se oni koji se ne osvrću na

troškove promocije odlučili za jedan veoma neobičan način reklame koji bi trebao da oduševi konzumente. Pepsi je lansirao novi dijetalni proizvod Pepsi Diet Jazz praćen TV reklamom i reklamom u časopisu People. Časopis je sadržavao dodatni Pepsi-reklamni materijal od četiri strane. Na prednjoj strani prikazana je ruka koja otvara flašu Pepsi Diet Jazz. Okrene li čitalac narednu stranicu pred njega iskače Pop-up (papirna flaša u vertikalnoj poziciji u odnosu na ostatak časopisa) Pepsi flaše i istovremeno se desetak sekundi čuje ista jazz melodija kao na TV spotu.

Izvor melodije je implantirani zvučni čip između stranica reklamnog lista, slično kao kod rođendanskih čestitki. Čim ih otvorimo začuje se melodija. Da li novi napitak miriše na vaniliju ili trešnju, čitalac može saznati tako što zagrebe preko označenog mjesta (čšaša puna novog pepsija) na zadnjoj stranici. Cilj ovakvog načina promocije novog proizvoda je bio da se u prezentaciju uključi i poveže što više čula, odnosno da se postigne multisenzorski efekat primanja poruke. Ovakav vid primjene trodimenzionalnih Pop-ups, mirisa i vizuelnih efekata daje više rezultata nego dosadašnji način reklamiranja. Pepsi je sa svojom multisenzorskom reklamom postigao stopostotnu primjećenost.

Ovo govori da se jedan proizvod na tržištu može pozicionirati čak i ako nema prepoznatljiv logo. Bitno je da proizvod budi po mogućnosti što više ljudskih čula i konzumenti će ostati lojalni potrošači. To je činjenica koja se u savremenom marketingu ne smije previdjeti.

Reklamiranje, oglašavanje...

Manipulacija brendom

Brendiranje nekog proizvoda postalo je jedno veliko takmičenje u kojem nikada nema pobjednika. Ljudi koji rade u kompanijama za pravljenje reklama, odnosima s javnošću i marketingu pokušavaju na razne načine plasirati na tržište i prodati proizvod svog klijenta.

Piše: Vera Bulić, spoljni saradnik, Komunikološki koledž, Banja Luka

Učionica, drugi razred neke osnovne škole, učiteljica predaje novo gradivo iz prirode i društva. Tema je mliječni proizvodi. Sve teče normalno, djeca sjede i slušaju, a učiteljica

nešto crta na tabli i polako daje objašnjenja. "Ovo vam je djeco krava, krava pase travu i daje mlijeko, od tog mlijeka nastaje najljepši sir Šabačke mljekare, najukusniji jogurt mljekare "X", najsvježija pavlaka "Y" mljekare.

Da li nas ovo čeka u budućnosti? Reklamiranje, oglašavanje, brendiranje nekog proizvoda postalo je jedno veliko takmičenje u kojem nikada nema pobjednika. Ljudi koji rade u kompanijama za pravljenje reklama,

odnosima s javnošću i marketingu pokušavaju na razne načine plasirati na tržište i prodati proizvod svog klijenta. To je postala svakodnevica, ali postavljam pitanje – dokle su marketing kompanije i njihovi klijenti spremni ići? Postavljam pitanja morala i etike. Gdje se nalaze granice, da li uopšte postoje i da li iko odlučuje (i ko je taj) kakve reklame, kako cjelokupno oglašavanje neke firme i njenog proizvoda treba da izgleda?

Na jednoj internet stranici tinejdžerka po imenu X pomoću web kamere i

mikrofona napravila je svoj mali virtualni dnevnik. Svaki dan je u svoj sobi ispred računara pričavala probleme koji su je mučili. Recimo jednog dana je mrzila cio svijet, drugog dana se posvađala sa roditeljima zato što joj nisu dali da izađe u diskoteku, trećeg je htjela ubiti svog profesora jer je dobila lošu ocjenu, četvrtog su je mučile bubuljice... Uglavnom standardni problemi svakog prosječnog tinejdžera. Malo po malo ljudi, koji su to gledali, počeli su primjećivati neke promjene u njenom dnevniku, ona je postajala sve srećnija, popularnija u školi, našla je momka, ocjene su bile sve bolje... Međutim, to nisu bile jedine promjene. Tinejdžerka X počela je u svakom svom novom snimanju da pije Coca-colu i da je stalno drži u ruci, naravno logo je uvijek morao da se istakne u prvi plan. Mnogi tinejdžeri su suosjećajući sa njenim problemima, počeli da je imitiraju u mnogo čemu, naravno i u piću koje je pila iz dana u dan. Naime, jedna od najvećih giganatskih kompanija, Coca-Cola je plaćala tinejdžerki X finu sumu novca, samo da drži njihov proizvod u ruci dok se obraća desetinama hiljada svojih obožavalaca. Druge kompanije su tužile Coca-Colu zbog manipulacije, neplaćanja reklame internet stranici koja je postavljala dnevnik tinejdžerke X... Ali, sve kazne, koje je Coca-Cola platila, povodom ovog slučaja, na kraju su iznosile 20–30% onoga što je ona zaradila tokom cijele kampanje. Nisam sigurna da li je ovo rješenje, ali vrijedilo bi pokušati, da se u svim zemljama uvedu strožiji zakoni za reklamiranje.

Znamo da već neki zakoni postoje, ali ti zakoni su pomalo smiješni. Moj prijedlog je da se uvedu zakoni kojima bi se čuvala prava potrošača, zakoni koji bi jasno govorili šta je dozvoljeno, a šta nije. Isto tako bi u svakoj zemlji trebalo oformiti čitavu instituciju i grupu ljudi koji bi pregledavali sve vrste reklamiranja i tako sprečavali zloupotrebu ljudi, životinja, djece, okoline i proizvoda u reklamiranju, kao i povećati kazne za

100% kada se neki zakon prekrši. Tomi Hilfiger se više bavi potpisivanjem svog imena nego proizvodnjom odjeće. Kompanija radi isključivo na bazi licencnih ugovora, a Hilfiger naručuje sve svoje proizvode od drugih kompanija: Jockey International mu pravi donji veš, Pepe Jeans London pravi Hilfiger džins odjeću, Oxford Industries proizvodi Tomi košulje, a Stride Rite Corporation obuću. Šta onda proizvodi Tomi Hilfiger? Ama baš ništa. Svi znamo da je Tomi Hilfiger ugledna i jedna od vodećih firmi u svojoj branži, pitamo se kako je to uspjela i kako uspeva da prodaje tuđe proizvode. Jednostavno, Tomi Hilfiger je brend. Uspješnim vođenjem odnosa s javnošću, dobrim reklamnim kampanjama, investiranjem čak 100.000.000 USD godišnje u marketing, oni su napravili ime = BRENDA. Svi gore navedeni primjeri su samo jedan mali dio onoga šta pravi jedan brend. Manipulacija imenom, tj. brendom je ogromna u današnjem svijetu, ljudi, potrošači masovno kupuju proizvode Coca-Cole, McDonald's-a, Tomi Hilfigera, Marlboro i dr. Samo zbog imena tj. reklame. Kao što kaže Naomi Klajn u svojoj knjizi No Logo: „Astronomski rast bogatstva i kulturnog uticaja multinacionalnih korporacija u posljednjih petnaest godina potiče od jedne naizgled bezazlene ideje koju su razvili teoretičari menadžmenta sredinom osamdesetih: uspješnim korporacijama na prvom mjestu treba da bude proizvodnja robnih marki, brendova, a ne robe”. To možda jeste ključ uspjeha, ali kako onda da potrošači znaju šta kupuju, ko je pravi proizvođač i kolika je prava cijena tog proizvoda kada proizvod ne bi prelazio toliki put od kupovine materijala, transporta, fabrike koja pravi proizvod, ponovnog transporta do BRENDA tj. sekundarnog proizvođača, opet transporta, prodavnice i tek onda u ruke kupca. Od materijala do potrošača cijena proizvoda skoči i do 500% od prvobitne prodajne cijene prvog i pravog proizvođača.

Linux za ljudska bića – nikad jednostavniji!

Majmunska posla

Nakon šest mjeseci Ubuntu je, držeći se plana za realizaciju novih distribucija, izdao novu verziju svog operativnog sistema. Najnovije izdanje najpopularnije GNU/Linux distribucije, Ubuntu Gutsy Gibbon, dobilo je naziv po vrsti malenih inteligentnih majmuna Gibbon, a Gutsy je engleska riječ koja prevedena na naš jezik znači hrabar. Dru-ga oznaka kojom Ubuntu označava svoja izdanja predstavlja godinu i mjesec izdanja. Tako oznaka Ubuntu 7.10 označava da je distribucija Ubuntu realizovana u oktobru, dok je broj 7 zadnja cifra godine u ko-joj je distribucija realizovana.

Piše: Dušan Stranatić

U buntu je trenutno jedna od najboljih i definitivno najljepša GNU/Linux distribucija.

U novom izdanju Ubuntu 7.10 nema nekih revolucionarnih tehnologija kao što je to bio slučaj sa prethodnim izdanjem. Novosti Gutsy Gibbon su više bazirane na vizuelni doživljaj i jednostavnost sistema, tako da je sada podrazumijevani window manager Compiz Fusion.

Compiz Fusion donosi 3D vizuelne efekte koji olakšavaju upotrebu i poboljšavaju vizuelnu privlačnost sistema. Ubuntu Gutsy Gibbon automatski detektuje sposobnost hardvera da pokrene Compiz. Ako vaš hardver ne zadovoljava minimum resursa potrebnih da ispravno funkcioniše Compiz, Ubuntu vas vraća na normalan desktop. Sada se upravljanje 3D efektima nalazi preko "System/Preferences/Appearance" na tabu "Visual Effects".

Gutsy Gibbon ima dosta novina. Osim Compiz Fusion koji je već spomenut, nabrojaću vam samo najbitnije stavke koje nam donosi novi Ubuntu.

Prva i svakako najbitnija je posljedn-

je i najbolje izdanje GNOME 2.20 sa mnoštvom novih opcija i poboljšanja. Zatim slijede:

Brza promjena korisnika koja podrazumijeva promjenu korisnika bez potrebe za dosadnim ukucavanjem korisničkog imena i lozinke po nekoliko puta. Ovaj detalj, koji će ubuduće biti standardan predstavlja uštedu vremena na računarima koje dijeli više korisnika.

Firefox dodaci

Firefox od sada dolazi sa alatom za jednostavno traženje i instalisanje dodatka, omogućavajući tako korisniku ugodnije i sigurnije surfanje bespućima Interneta sa integrisanom sigurnosnom podrškom sa ostatkom Ubuntu sistema.

Dinamičko podešavanje ekrana

Kako neki upravljački programi vodećih proizvođača grafičkih čipova podržavaju ekstenziju X Resize And Rotate (Xrandr) omogućeno je automatsko prepoznavanje monitora, povećanje/smanjenje i rotiranje prikaza koji omogućavaju korišćenje projektoru i drugih monitora.

Grafička alatka za podešavanje x.Org servera koji omogućava biranje upravljačkog programa za grafičku kartu i promjenu podrazumijevane rezolucije ili promjenu učestalosti

osvježavanja ekrana, bez potrebe za intervencijom u terminalu. Za podešavanje monitora i grafičke karte dodata je nova alatka sa grafičkim interfejsom, koja olakšava konfiguraciju. Alatka takođe može da se koristi i za potrebe dualnog režima za grafičke karte koje koriste način rada poznat kao Xinerama.

Potpuno automatsko instalisanje štampača

Štampači se od sada potpuno automatski instaliraju nakon što ih priključite na računar. Podešavanje je veoma olakšano i pojednostavljeno.

Restricted-manager (Rukovanje neslobodnim upravljačkim programima) sada može manipulirati upravljačkim programima koji su sami po sebi slobodni, ali zahtijevaju neslobodni firmware ili druge pakete da bi funkcionisali. U samo tri klika miša može se preuzeti i instalirati upravljački program za bežične mrežne karice i modema koji se nalaze u laptop računarima. Naravno, sve to pod uslovom da je računaru omogućen alternativni pristup Internetu.

Mogućnost pisanja po NTFS particijama

Od sada je podržano i čitanje i pisanje po NTFS particijama zahvaljujući

projektu NTFS-3g, koji je integrisan u novi Ubuntu Gutsy Gibbon. Ovo u velikome olakšava dijeljenje dokumenata sa Windows-ima.

Potrošnja energije

Gutsy Gibbon sadrži posljednji Linux kernel sa podsistemom dynticks koji omogućava procesoru da koristi manje električne energije, a to za posljedicu ima smanjeno zagrijavanje procesora. To za laptop računare znači duži vijek trajanja baterije i smanjeno zagrijavanje, a za desktop računare tiši i ugodniji rad.

Sigurnosni sistem AppArmor je novo tehnološko rješenje na nivou

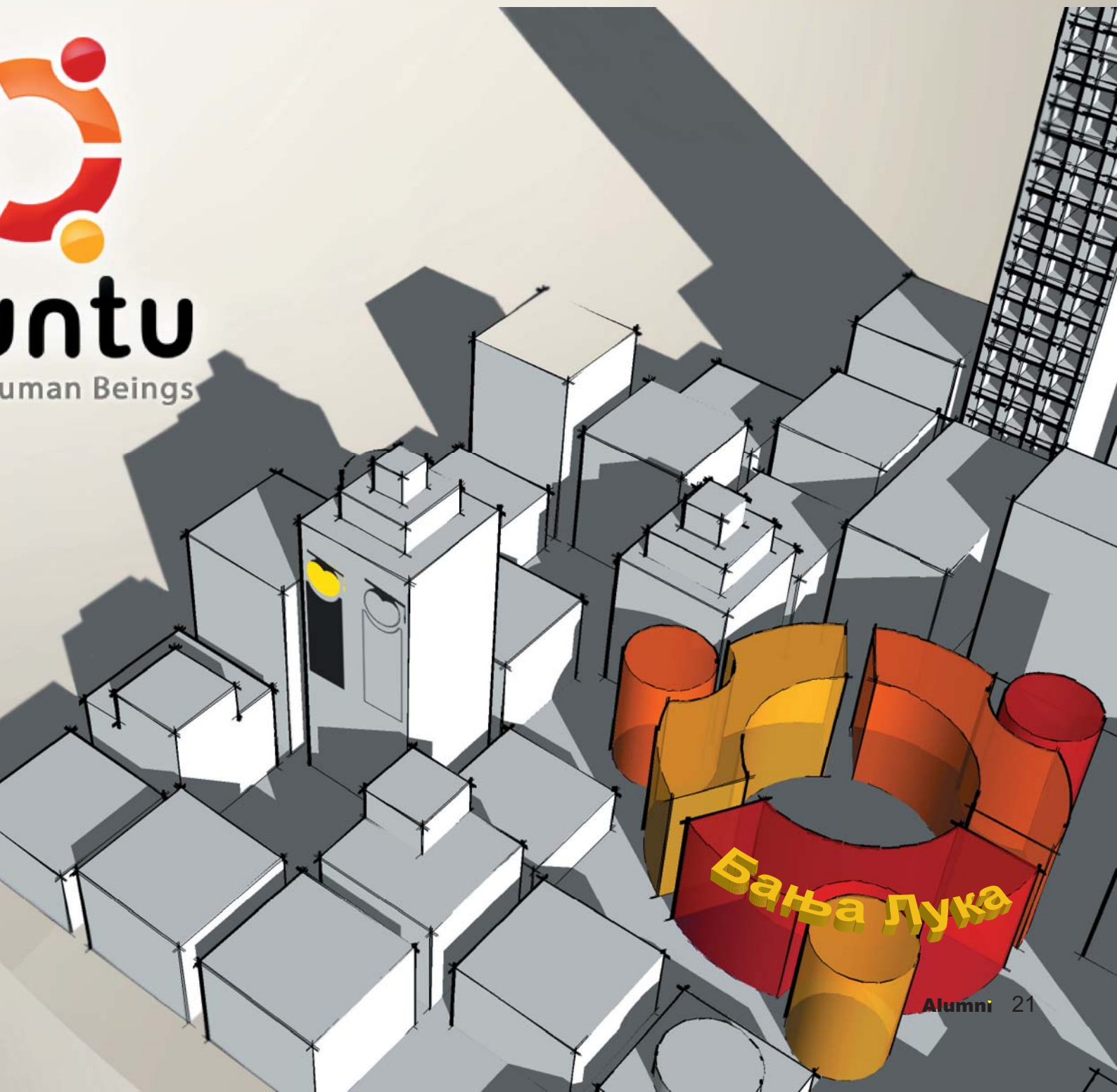
kernela. Ono se lako stavlja u funkciju i ograničava resurse kojima pojedine aplikacije mogu da pristupe, te se može koristiti kao dodatni nivo zaštite protiv još neotkrivenih sigurnosnih propusta.

Ovaj novi Ubuntu Gutsy Gibbon je zaiste biser među operativnim sistemima. Sa ovim poboljšanjima i odličnom vizuelnom efektom vjerovatno je on i najveći konkurent Microsoft Windows-u. "Vjerujem da Bil Gejts nema sna od kako je realizovan ovaj novi Ubuntu", riječi su prof. Boška Rodića nakon što mu je

ukratko prezentovan Ubuntu Gutsy Gibbon.

Dakle, imate sve preporuke da probate Ubuntu. Možete ga skinuti sa dole navedene adrese ili naručiti od nekoga sa Ubuntu Banja Luka foruma, gdje možete i podijeliti svoja mišljenja o Ubuntu.

I za kraj, kao i obično podsjetnik da posjetite popularne Ubuntu internet stranice: www.ubuntu.com, www.ubuntu-bl.org

Anoreksija – tihi ubica

Počinja kao težnja za perfekcionizmom, lagana zanimacija brojanja kalorija da bi se na kraju pretvorilo u tiho odbrojanje života, bolest.

Student, saradnik: Nina Uremović

Bolna je činjenica da danas mnoge mlade djevojke, čak i djevojčice i žene, u strahu od debljanja počinju namjerno mršaviti do stanja teške tjelesne iscrpljenosti i stvarne životne ugroženosti. U početku počinje kao težnja za perfekcionizmom, lagana zanimacija brojanja kalorija da bi se na kraju pretvorilo u tiho odbrojanje života.

Anoreksija je u suštini pogrešan naziv za tu bolest jer anorexia znači gubitak apetita a apetit postoji sve do krajnjeg stadijuma bolesti. Javlja se kao psihičko oboljenje u vidu straha od porasta tjelesne težine. Taj strah je toliko jak da prožima cjelokupno psihičko stanje i ne može se ublažiti stvarnim gubitkom na težini.

O konkretnom uzroku anoreksije bi se moglo raspravljati. Brojni su faktori koji utiču na iskrivljenu sliku stvarnosti anoreksične osobe. Proučavajući ovaj fenomen naišla sam na mnoga objašnjenja. Između ostalog, naučnici dovode u vezu s tim odnos majke sa djetetom već u prvoj godini života objašnjavajući pojavu dobrog majčinog mlijeka i lošeg majčinog mlijeka. Iskreno govoreći, kada uzmemo činjenicu da do pojave kontroverzne manekenke Twigy 50-tih i 60-ih godina prošloga vijeka anoreksija nije bila ni približno izražena kao danas možemo zaključiti da odos majka-dijete i nije toliko bitan kada je u pitanju anoreksija koja se kasnije javlja kod djeteta. Ako se pojavi u prvoj godini života onda možemo govoriti o poremećenom odnosu majka-dijete. Posljednjih decenija probudila se svijest o štetnosti gojaznosti a idealizovala se mršavost kako iz

zdravstvenih tako i iz razloga što je modna industrija postavila kao ideal ženstvenosti mršavost. Ispitivanja su pokazala da kod djece koja su predškolskog uzrasta postoji vrlo jasna slika o tome da je gojaznost štetna za zdravlje a idealizuju mršavost (a čak 50% ispitanih djevojčica tog uzrasta je pokušavalo da drži dijetu radi kontrole tjelesne težine). Sada, nedugo nakon takvog modnog i svjetskog trenda i hita ide se u drugu krajnost. Borba protiv anoreksije dobila je sasvim drugu dimenziju i postaje trend u cijelom svijetu.

Anoreksija nije samouništenje, ona je glasan podvik U POMOĆ, apel oboljele da bude primjećena i prihvaćena. Kod oboljelih postoji i glad i apetit sve do poslednjeg stadijuma bolesti. Pored strogih dijeta koje anoreksičari drže oni se iscrpljuju vježbanjem a u slučaju da ih uhvati panični napad gladi nakon obroka namjerno izazivaju povraćanje. Gubitak menstruacije je nezaobilazan (nakon što procenat tjelesne mase padne ispod 22%). Takođe se javljaju problemi sa srcem, zatim nizak pritisak, hipotermija, pojava jakih i slabih dlačica po tijelu, otok, nepravilan rad bubrega, nadutost trbušne maramice itd. Sve su to signali da je potrebno hitno liječenje. Iznenadne smrti anoreksičara nisu rijetke a najčešće se dešavaju usljed nepravilnog rada srca.

Jedna od bitnih karakteristika osoba koje pate od anoreksije jeste da imaju nerealna očekivanja od sebe,

da su natprosječno inteligentne te se smatra, generalno, da imaju izuzetno nisko samopoštovanje i izraženo osjećanje neadekvatnosti. Oni se protiv svakom vidu liječenja jer smatraju da nisu dovoljno dobro napredovali a gubitak tjelesne težine smatraju uspjehom. Čak postoji internet blog na kojem mlade djevojke, oboljele od te bolesti daju jedna drugoj savjete kako zavarati roditelje, kako brže i lakše smršati te izbjeci svaku terapiju. U suštini jedan od osnovnih problema je kako otvoriti oči tim mladim djevojkama i pokazati im pravu sliku stvarnosti oko njih.

Jedan od protivnika anoreksije jeste italijanski fotograf Oliver Toskani koji je krajem sedmice mode šokirao italiju svojim fotografijama anoreksične manekenke. Ovaj fotograf slikao je Francuskinju Izabel Karo koja već 15 godina boluje od anoreksije i ima svega 31 kg. Naišao je kako na odobravanja tako i na ogorčenost, prije svega modne industrije jer se anoreksija usko veže za modu. Neki psiholozi tvrde da će se pojedine anoreksičarke ugledati na nju kada je vide te pomisliti kako one mogu više i bolje da smršaju od nje. U svakom slučaju fotografije su dovoljno šokantne da izazivaju gađenje kod svake normalne osobe i dobre su u preventivnom liječenju..

Žalosno je što modnom industrijom uglavnom upravljaju homoseksualci, te postavljaju iskrivljenu sliku ženstvenosti koja prelazi sve granice i već je počela glasno da zove u pomoć.

Sve što trebaš znati o sidi

O sidi ste imali prilike već mnogo puta čuti i drago nam je ako sada mislite da već sve znate i da nećete pročitati ništa novo, ali kako je nedavno bio 1. decembar, Svjetski dan borbe protiv side, evo i prilike da ipak ponovo provjerite znate li baš sve što trebate znati. Tu je i statistika za trenutno stanje u Republici Srpskoj i BiH, te korisni brojevi telefona.

Pripremila: Maja Dujaković

Stopostotna zaštita od spolno prenosivih bolesti, pa tako i side, seksualna je apstinencija i/ili samozadovoljavanje, dok se prilikom polnih odnosa obavezno i svaki put treba koristiti kondom, koji prema statistikama nudi 99-postotnu zaštitu. Neodgovorno seksualno ponašanje donosi rizik od mnogih problema, i to ne samo fizičkih (gdje spada cijela paleta raznih bolesti), već naravno i emocionalnih, što je logičan tok uzroka i posljedica. Ali, na brdu problema koje takvo ponašanje može sa sobom donijeti, na samom vrhu nalazi se i virus HIV. On izaziva neizlječivu bolest – sida. Evo u čemu je stvar.

Što je tačno sida? HIV (engl. Human Immunodeficiency Virus) je virus koji uzrokuje sindrom stečenog gubitka imuniteta, bolest poznatu pod nazivom sida (engl. Acquired Immunodeficiency Syndrom). Osobe kojima je dijagnosticirana infekcija virusom HIV na-

zivaju se još i HIV pozitivni, što znači da učinjene analize krvi pokazuju prisutnost virusa tipa 1 (HIV-1), koji je najčešći u Evropi i SAD, ili virusa tipa 2 (HIV-2). Oba tipa virusa mogu uzrokovati hroničnu bolest sidu. Tabolestonemogućava ispravno funkcionisanje imunog sistema - prirodne odbrane organizma od infekcija.

Definicija side uključuje sve HIV pozitivne osobe koje u krvi imaju manje od 200 T4 stanica (zdravi odrasli ljudi obično imaju 1.000 i više T4 stanica). T4 stanice su vrsta limfocita koji su ključni u proizvodnji protivijela koja se bore protiv infekcija, a HIV naseljava i uništava te stanice. Djelotvoran lijek protiv side još ne postoji, pa se liječe samo simptomi. Ipak, osoba zaražena virusom HIV, uz pravilno liječenje, danas može dugo poživjeti.

Strah i trepet? Izražen rizik zaraženoj osobi virusom HIV krije se u zajedničkom korišćenju igala (npr. kod narkomana) i svim vrstama seksa

bez zaštite. Zaražena osoba je u stanju prenijeti infekciju ubrzo nakon što se zarazi i ostaje zarazna cijeli život. Problem je što su neki zaraženi, a da to i ne znaju, jer od zaraze ovim virusom do razvoja side može proći manje od godinu dana, ali čak i duže od 15 godina. Neke osobe su samo prenosnici tog virusa, a sama bolest se kod njih nikad ne razvije. Procjenjuje se da više od 75 posto zaraženih ne zna da nosi HIV.

Kako znati ko je zaražen? To je zapravo nemoguće znati bez analize krvi. Samo jedan posto zaraženih razvije simptome uznepredovale bolesti prve dvije godine od zaraze, 10 posto ima simptome nakon pet godina, a 50 posto zaraženih razvije bolesti koje su karakteristične za sidu nakon 10 godina od trenutka zaraze.

Crni brjevi u svijetu: Svake minute virusom HIV se prosječno zarazi čak 11 osoba, a od tog broja skoro polovinu čine mladi ljudi. U svijetu ima više od 40 miliona ljudi zaraženih, od čega 10 miliona mladih od 15 do 24 godine. Svakog dana oko osam hiljada mladih od 14 do 24 godine zarazi se ovim virusom.

Simbol borbe protiv side je crvena traka u obliku petlje Awareness Ribbon ili jednostavnije Red Ribbon – koja simbolizuje osviještenost o problemima vezanim za HIV i solidarnost s borbom protiv ove bolesti.

Situacija sa sidom u BiH
Od početka registracije 1986. godine u BiH je:

- registrovano 101 oboljelo lice zaključno sa krajem 2004. godine
- u toku 2004. godine registrovano je ukupno devet novih slučajeva, od čega osam u F BiH i jedno u RS,
- od ovih devet, radilo se u 3 slučaja o sidi,
- dvije osobe su umrle;
- Prema nekim procjenama broj inficiranih u BiH se kreće između 300 i 400.
- U toku 2004. godine u Federaciji Bosne i Hercegovine je izvršena revizija registrovanih slučajeva na bazi novih prijava.
- Na osnovu revizije u F BiH je 2004.

godine 30 novoregistrovanih HIV pozitivnih osoba, ali se samo u osam slučajeva radilo o novooboljelim.

- Ukupno je 59 registrovanih u F BiH.
- Ukupan broj registrovanih oboljelih od side u F BiH je 43.
- Baza podataka oboljelih od side za Bosnu i Hercegovinu sadrži 74 registrovana.
- Od ukupnog broja 43 je registrovano u Federaciji BiH.

Distribucija po polu
Od 59% registrovanih HIV inficiranih osoba u Federaciji BiH u 49 slučajeva ili 83% radi se o muškarcima, a samo 10 ili 17% žena je inficirano. Što se tiče starosti inficiranih, najmlađa inficirana osoba je rođena 1985. godine, a najstarija 1933. godine.

Nakon mnoštva uznemirujućih podataka možda je najbolje da ovu priču završimo sa informacijama o centrima gde se možete testirati i dobiti sve informacije o sidi.

Unsko-sanski kanton, Odjel za infektivne bolesti Kantonalne bolnice Bihać
Kontakt tel.: 037 223 333 lok. 170
prim. dr Nevzeta Ibrahimpašić

Posavski kanton, Zavod za javno zdravstvo Posavskog kantona Orašje
Kontakt tel.: 031 711 905, 711 906
dr Ilija Đojić

Tuzlanski kanton Klinika za infektivne bolesti KCU Tuzla
Kontakt tel.: 035 303 332
doc. dr Sana Šabović

Zeničko-dobojski kanton
Odjel za infektivne bolesti Kantonalne bolnice Zenica
Kontakt tel.: 032 405 133, lok. 1629
prim. dr Lejla Čalkić

Bosansko-podrinjski kanton
Zavod za javno zdravstvo Bosansko-podrinjskog kantona, Goražde
Kontakt tel.: 038 227 152
prim. dr Husein Prašo

Srednjobosanski kanton, Zavod za javno zdravstvo, Travnik
Kontakt tel.: 030 511 394

dr Sead Karakaš
Hercegovačko-neretvanski kanton,
Federalni Zavod za javno zdravstvo,
Mostar
Kontakt tel.: 036 347 137
prim. dr Jelena Ravlija

Zavod za zdravstvenu zaštitu Mostar
Kontakt tel. 036 551 478
dr Zarema Obradović

Zapadno-hercegovački kanton
Zavod za javno zdravstvo Grude
Kontakt tel.: 039 661 702
prim. dr Ivan Vasilj

Sarajevski kanton Klinika za infektivne bolesti UKC Sarajevo
Kontakt tel. 033 297 251
prim. dr Vesna Hadžiosmanović

Hercegbosanski kanton
Zavod za javno zdravstvo Livno
Kontakt tel. 034 200563, 063 385 201
prim. dr Zdravko Babić

Republika Srpska

Banja Luka, Infektivna klinika, Klinički centar
Kontakt tel.: 051 308 111
Institut za zaštitu zdravlja, Banja Luka
Kontakt tel.: 051 216 511
Opšta bolnica Doboj/Infektivno odjeljenje
Kontakt tel.: 053 241 943
Klinički centar Istočno Sarajevo/ Klinike i bolničke službe Foča/Infektivno odjeljenje
Kontakt tel.: 058 210 126
Transfuziološke službe:
Opšta bolnica „Sv. Vračević“, Bijeljina
Kontakt tel.: 055 210 836
Opšta bolnica Prijedor
Kontakt tel.: 052 234 731
Opšta bolnica Gradiška
Kontakt tel.: 051 813 433
Opšta bolnica Trebinje
Kontakt tel.: 059 261 102
Zdravstveni centar Zvornik
Kontakt tel.: 056 211 114
Služba transfuzije Kasindo
Kontakt tel.: 057 676 195

O umjetnosti

Umjetnost kao vid života

„Umjetnost nije ništa drugo nego vid života“

Rajner Marija Rilke

Piše: Jana Aleksić

Knjiga na stolu stoji leđima okrenuta prema meni. Završila sam sa saznanjem, možda i iskustvom, a ona to kao da nije znala, a ustvari shvatala je, shvatila je čim su moje oči prenijele u misli sjećanja, prizore koji su počinjali na prvoj rečenici poznate stranice. Dovoljan je samo jedan prizor takve umjetnosti, jedan lik koji liči na život, na čovjeka koji postaje dio njega da biste upoznali istinu.

„Udubite se u sebe i ispitajte dubine u kojima izvire vaš život...“

„Umjetničko djelo je dobro samo ako je nastalo iz neminovne potrebe...“

„Umjetnik znači ne računati i ne brojati...“

Rajner Marija Rilke

Stajao je prkosno, njegovo tijelo je mislilo i on je postojao u tom vremenu i danu koji je bio isti, a opet drugačiji jer je vrijeme bilo satkano od svega što ga je okruživalo, a niko nije razumijevao. Zelena usamljenost vodila ga je ka zvijezdama, njemu se to nije činilo. To je bio njegov životni trenutak, trenutak suza koje su se spuštale niz koru i vlažni korijen, da bi za tačku bio viši, a za malo više jači kakav bi trebao da bude. Živio je u godinama, u svim periodima u kojima čovjek pokušava mijenjanjem odjeće promijeniti sebe. Pogledi su uprti svakim danom, pogledi slučajnih prolaznika koje stranice života nose

dalje, ali i pogledi onih koji su tu blizu, ne razmišljajući o tome da li su u njima sretne misli ili njihovim venama teku suze ironije, straha koji prelazi u tamu ili onih slobodnih. Samo vjetar je možda njegov prijatelj, kapi kiše koje puštaju oblaci čuvari, zaštitnici svjetlosti i tame, bijelo i sivo. Smijao se na vjetru koji mu je pričao tajnu, tajnu i istinu života koja čuje smijeh, grohot, krik, a nosi sa sobom život i smrt. Ličio je na onu unutrašnjost pitanja i odgovora, nesigurnosti i potreba koje leže u nama. Nalazio se na raskršću života i svaki novi trenutak bacao ga je na drugi put koji su pratile druge misli. Ali imao je on jedan cilj, imao je cilj u kome je najviša tačka nosila inicijale ljubavi, potrebe, sigurnosti, samopouzdanja, težeći onoj filozofiji života koja se teško nalazi ali koju treba naći iako se možda na kraju kod svih ne svodi na isto. Tražio je filozofiju odgovora na pitanja unutrašnjosti njegovog bića. Njegova smola su suze, ponekad prolivene zbog besmisla stvari oko njega, a ponekad i u njemu, a lišće sreće su bili oni lijepi momenti uživanja, a možda i ljubavi. Htio je uroniti u iracionalno i naći odgovore. Sa druge strane mislio je da živeći u stvarnosti može da se oslobodi pretjeranog razmišljanja o smislu stvari oko njega. Ponekad treba učiti o jednostavnim ljepotama i ne zalaziti u vrtloge dubine promišljanja. Postoje zaista oni koji uče jednostavne sitnice, imaju

vremena da im se posvete umjesto onih ozbiljnih. Takvima treba zavijediti. Ali ne, ovo drvo života, ono je imalo jednu više dimenziju, a takvih nema mnogo. Imalo je višu dimenziju i visoke životne zahtjeve. Takvi su predodređeni da uživaju u vječnosti, carstvu s one strane vremena i varke. A postoji li vječnost?

Za opstanak je važan balans između stvarnosti i mašte, sklad između jednostavnih i zamršenih stvari, tako se stvara sklad između umjetnosti i realnosti.

Pokušavajući otkriti tajnu možemo ugaziti samo dublje u nerazumijevanje i nedokučive prostore nečije ljepote, nečijeg života, čovjeka, lika, knjige, umjetnosti. Slični smo on i ja, pisac i ja, možda je on otporniji i jači, a možda usamljeniji. Tajna koju ovo drvo života skriva iza kojeg stoji lik čovjeka, pisca, ta tajna i istina je u vama, u nama, u meni, a govori upravo o životu jer kao što kaže gospodin Rajner Marija Rilke: „Umjetnost nije ništa drugo nego vid života“. Umjetnost izvire iz unutrašnjosti, iz duhovnog stvaralaštva, zato i ono ima višu dimenziju...

„Duhovno stvaranje potiče iz tjelesnog, iste je prirode kao ovo i samo je kao neko tiše, ushićenije i vječnije ponavljanje tjelesne naslade“

Putopisi

Oktobar fest

Bavarska, Minhen...Oktobar fest 2007, kratko putovanje kroz Njemačku

Pripremila: Sanja Šaula

Dok je većina vas svoj godišnji odmor iskoristila ležeći na nekoj od prekrasnih plaža širom ove naše planete ja sam naporno radila i maštala o danu kada ću krenuti na putovanje kroz Njemačku.

Moj prvi susret s Njemačkom je bio prvog oktobra. U ranim jutarnjim časovima sam stigla u Minhen i na svu moju sreću odmah to prvo jutro sam doživjela Oktobar fest, te Nijemce i Nijemice u svom pravom svjetlu. Prvi oktobar je u Njemačkoj državni praznik. To je Dan ujedinjenja Njemačke tako da su Bavarci a i svi ostali Njemci koji su se tada našli u Minhenu imali priliku da se opuste na Oktobar festu koji je već uveliko trajao. U prvi mah sam ostala zbunjena i nisam vjerovala u ono što mi se dešava i gdje sam to došla...

MINHEN

Minhen je glavni grad Savezne pokrajine Bavarske. Nakon Berlina i Hamburga po broju stanovnika, treći je grad u Njemačkoj, te važi za važan ekonomski, prometni i kulturni centar Njemačke. On ima približno 1,30 miliona stanovnika. Udio stranaca iznosi oko 23% (293.376, 31. decembar 2004.) od kojih je najveći broj Turska (43.110), Hrvata (25.104), Srba (24.086) i Grka (22.781).

Prvi podaci o Minhenu potiču iz 6.

vijeka nove ere kada su Bavarci, pleme Alemana, osnovali više naseobina na reci Izar. Mjesto tih naseobina danas možemo prepoznati po nastavku -ing, kao što su delovi Minhena: Švabing, Aubing, Sendling... Krajem 10. vijeka i početkom 11. vijeka monasi osnivaju manastir koji se zvao Apud Munihen. Od toga potiče današnje ime za ovaj grad. Godine 1158. Henrik Lav osniva grad kome daje ime Minhen. Kraljevska porodica Vitelsbah 1180. godine proglašava Minhen za rezidenciju kraljevske porodice. Već 1390. godine Minhen ima oko 10.000 stanovnika. U 15. vijeku počinje procvat Minhena dok se u renesansi i baroku grade mnoge građevine koje danas predstavljaju najljepše spomenike u Minhenu. Najznačajniji vladar, kome Minhen duguje današnji izgled, je kralj Ludvig I (vladao od 1825. do 1848.). On je Minhen uzdigao do kulturne i duhovne prestonice Evrope u to doba i sprečio industijalizaciju, zato danas Minhen predstavlja jedan od rijetkih gradova u Njemačkoj koji je uspio da fabrike udalji od grada. Nakon Prvog svetskog rata dolazi do velikih promjena u Minhenu, nastupaju glad i siromaštvo. Ovakve promjene su dovele do toga da Minhen postane centar Nacional-Socijalista. Adolf Hitler 1923. godine preduzima marš na Minhen, koji biva brutalno ugušen od strane vlasti, ali već 10 godina kasnije

Minhen je u čvrstim rukama FIRERA. U Drugom svjetskom ratu Minhen je pretrpeo ogromne štete a kao dokaz tome služi podatak da su neki dijelovi grada potpuno uništeni a da je čak 70% zgrada srušeno. Početkom 1950. godine dolazi do naglog razvoja Minhena i već 1962. godine Minhen probija milionsku granicu. Međutim najveći napredak Minhen je ostvario za vreme Olimpijskih igara 1972, kao i za vrijeme Svjetskog prvenstva u fudbalu 1974. godine. Olimpijske igre iz 1972. godine se nisu pokazale srećnim, već upravo suprotno: tragičnim. U poznatom incidentu su palestinski teroristi iz organizacije zvane Crni septembar upali 5. septembra, 11. dana Igara, u olimpijsko selo, ubili dvojicu izraelskih sportista, a devetoricu uzeli za taoce. U nas-

tavku drame, došlo je do masakra. Na minhenskom aredorumu, poslije neuspjele akcije spašavanja talaca, ubijeno je svih devet izraelskih sportista, petorica terorista i jedan policajac. Svijet je bio u šoku, ali su Igre, nakon tridesetčetverosatnog prekida nastavljene.

OKTOBAR FEST

Poznati minhenski Oktobar fest je najveća narodna zabava, a posjećuju je turisti iz cijelog svijeta. Kada se Kralj Ludvig I oženio princezom Terezom 17. oktobra 1810 godine, major A. Dalarmi zamolio ga je da organizuje konjičke trke u tu čast, na poljani ispod Sendlinger brda. Dozvolu je dobio i tako je organizovan prvi Oktobar fest u Minhenu. Već 1835. godine ovom slavlju je prisustvovalo 50.000 ljudi iz cijele Bavarske. Od tada se sa kratkim prekidima svake godine slavi Oktober fest.

Traje 16 dana i najčešće se dešava u septembru, a počinje subotom prijepodne sa dolaskom zaprega iz pivnica koje donose pivo na Terezi-

jinu poljanu gde su postavljeni šatori najvećih pivara bavarske i tada tradicionalno gradonačelnik Minhena otvara prvo bure riječima:

»O'capft is'!«.

Ove godine festival je trajao od 23. septembra do 7. oktobra. Organizatori tvrde da ga je za to vrijeme posjetilo 6,2 miliona ljudi i da je popijeno 6,7 miliona masova (krigli po 1l piva, a cijena jednog masa bila je 7 evra ili 14 konvertibilnih maraka).

OLIMPIJA PARK

U sjevernom dijelu grada nalazi se Olimpijski park sagrađen za potrebe ljetnih Olimpijskih igara 1972. godine. Arhitektonska kompozicija olimpijskog stadiona, dvorane s bazenima i olimpijske dvorane, posebna je zbog krovne konstrukcije, koja se izvanredno uklapa u brežuljkastu okolinu parkova.

ALIANZ ARENA

Sljedeće značajno sportsko mjesto je na sjevernom rubu grada. Allianz arena, novi fudbalski stadion

sagrađen 2005. ponajprije zbog Svjetskog prvenstva u fudbalu koje se 2006. godine održavalo u Njemačkoj. Sagrađen je u ovalnom obliku, a noću je osvijetljen u boji kluba koji je domaćin utakmice; crvena kada je domaćin FC Bayern, plava kada je domaćin TSV München 1860, odnosno bijela boja kada se igraju neke druge utakmice ili održavaju drugi događaji.

Karte za pozorište

Univerzitet „Apeiron“ obezbijedio karte za predstave u Narodnom pozorištu

Kao rezultat saradnje sa narodnim pozorištem Republike Srpske, Univerzitet „APEIRON“ je obezbijedio određeni broj karata za studente.

Pripremile: Jana Aleksić, Nina Uremović

Dragi naši studenti Univerziteta „Apeiron“, sa ponosom Vas obavještavam da od decembra 2007. godine imate obezbijeđene besplatne karte za aktuelne predstave u Narodnom pozorištu Republike Srpske.

U današnje vrijeme, kada je jako teško pronaći sebe u svojoj ovoj trci između knjige, fakulteta, zarađivanja novca itd. ponekad izgubimo kompas. Polazeći od nas samih možemo da vidimo da gubimo sve one male sitnice koje su činile život ljepšim

i sve one sitnice koje su nas na neki način kulturno uzdizale. Ljudi i događaji prolaze mimo naših života a mi opet samo radimo, učimo i opet kada se opuštamo radimo to tako što «uživamo» na nekom drugom „poslu“.

STOP!!!

Mogli biste se npr. opustiti i za promjenu uživati u pozorištu, u Narodnom pozorištu Republike Srpske.

Zato Vas dragi naši obavještavamo da će svaki mjesec biti obezbijeđen jedan broj karata za nekoliko aktuelnih predstava za tekući mjesec. Karte

su naravno besplatne. Ono što vi treba da uradite jeste da se prijavite kod Nine i Jane u kancelariju i da preuzmete svoju kartu, svakim radnim danom od 9 do 17 časova. Broj karata je ograničen, zato požurite...

U ponudi su sljedeće predstave za decembar:

20.12. u 20 časova, četvrtak, velika scena: „Učene žene“, komedija Ž. B. Molijer

25.12 u 20 časova, utorak, velika scena: „Gospođa ministarka“, komedija B. Nušića

Sport

Dani sporta i rekreacije

PK „Solo“ uz svesrdnu pomoć Fakulteta sportskog menadžmenta i Panevropskog univerziteta „APEIRON“ realizovao prvu montažnu stijenu za slobodno penjanje u RS/BiH

Piše: Dušan Stranić

Ma manifestaciji „Dani sporta i rekreacije“, čiji je organizator Sportsko udruženje „Trofej“, predstavio se Penjački klub „Solo“ sa prvom banjalučkom montažnom stijenom za slobodno penjanje. Manifestacija se sastojala iz dva dijela, praktičnog i teoretskog, a održana je krajem novembra/početak decembra u banjalučkoj Dvorani Borik

je zajednička promocija PK "Solo" i Fakulteta sportskog menadžmenta Univerziteta "Apeiron" koja je privukla veliku pažnju kako starije tako i mlađe populacije.

Cilj kluba je da pružanjem adrenalinskog doživljaja skloni sa ulice i dovede na trening mlađu populaciju gdje bi družeći se i vježbajući imali uslove za zdravo i stabilno odrastanje.

Nadamo se da će klub od ovog mjeseca početi sa svojim aktivnostima u sali Centra "Zaštiti me" gdje će biti održavani treninzi i pripreme za predstojeća takmičenja, istakao je u razgovoru za naš časopis predsjednik kluba, Damir Misija.

Bolder je vještačka stijena, visine do 5 m, izgrađena obično od velikih šperploča na koje se pričvršćuju hvatišta. Kako stijena nije visoka, nema potrebe za vezivanjem penjača na užad, nego se ispred boldera postavljaju strunjače. Time su smanjeni troškovi potrebne opreme za penjača, jer nema potrebe da se kupuju pojasevi i užad.

i na Fakultetu fizičkog vaspitanja i sporta.

Manifestacija je realizovana sa idejom uticanja na nedostatak kretanja, podsticanja zdravog načina života putem fizičke aktivnosti, kao i stvaranje navika za redovnim tjelesnim vježbanjem omladinske populacije.

Praktičan dio manifestacije obuhvatio je prikaze raznih vrsta sportova (aerobik, badminton, biciklizam, borilački sportovi, fudbal, gimnastika, kajakaštvo, košarka, kuglanje, odbojka, ples, rukomet, skijanje u teoretskom prikazu, sportsko penjanje i stoni tenis), dok je teoretski dio obuhvatio predavanja na teme Uticaj rekreacije na zdravlje čovjeka i Različiti načini rekreiranja i njihove pristupačnosti u svakodnevnom načinu života.

Na praktičnom dijelu manifestacije koja je bila izuzetno posjećena, najveću pažnju pored Biciklističkog klub BSK "Banja Luka" (čiji su članovi izvođenjem raznih akrobacija izazvali ovacije publike), privukao je PK "Solo" sa svojim montažnim bolderom (stručni naziv za stijenu opisanu pored fotografije). Članovi PK "Solo" su se tokom manifestacije spretno verali po bolderu što je izazvalo veliku pažnju posjetilaca, a ponajviše djece. Veliki broj njih okupio se is-

pred boldera želeći da se oprobaju ovom sportu, tako da su članovi kluba imali pune ruke posla objašnjavajući znatiželjnoj djeci kako da se popnu do vrha stijene.

Penjački klub "Solo" je osnovan u februaru ove godine, a njegovi članovi su ostvarili izuzetne rezultate na međunarodnim i domaćim takmičenjima iako nisu imali adekvatne uslove za treniranje.

Zahvaljujući prof. Loliću koji je zajedno sa svojim kolegama iskazao veliko razumijevanje, napravljena

PANEVROPSKI UNIVERZITET
APEIRON
ЛИЕНБОХ
 za multidisciplinarnu i virtuelnu studiju
 Pan-European University for Multidiscipline & Virtual Studies
Banja Luka

Izbor za sportistu godine

U Banjoj Luci 18.12. 2007. godine

Sportista godine Republike Srpske, student je Fakulteta za sportski menadžment Univerziteta „Apeiron“

**PANEVROPSKI UNIVERZITET
APEIRON
АПЕИРОН**
za multidisciplinarnu i virtualnu studiju
Pan-European University for Multidiscipline & Virtual Studies
Banja Luka

Piše: Jana Aleksić

Svake godine u decembru održava se posebna svečanost u Banjoj Luci, izbor za sportistu ili sportistkinju godine. I ove godine je održana još jedna takva manifestacija obilježavajući i produžavajući dugogodišnju tradiciju. Tradicija duga gotovo šest decenija svake godine proglašuje novo ime naše istorije, istorije sportskog i takmičarskog duha i upiše ga u knjigu najboljih i najupornijih, u knjigu naših zvijezda.

Svečanost je održana 18.12. 2007. godine u 21 čas u Dvorani Borik. Među mnogim kategorijama birao se i najbolji sportista za 2007. godinu. Za najboljeg sportistu u 2007. godini u Republici Srpskoj proglašena je odbojkašica Dijana Vasić. Nominovana među 22, ušla u užu krug među 10 izabranih sportista i proglašena najboljom sportistkinjom za 2007.

godinu na 53. izboru u Republici Srpskoj. Primila je nagradu, pehar, zaštitni znak Glasa Srpske koji je i glavni organizator ove svečanosti.

Fakultet sportskog menadžmenta Univerziteta „Apeiron“ je ponosan na studenticu Dijanu Vasić koja je uspješna odbojkašica i sportista godine. Dijana se bavi odbojkom od 1996. godine, igrala je u Srbiji (Srbijanka, Valjevo), zatim u Rijeci u Hrvatskoj, u Radniku iz Bijeljine, i u Jedinstvu iz Brčkog gdje igra već šest godina.

O tome kakav je utisak proglašenja za najbolju sportistkinju 2007. godine ostavilo na Dijanu Vasić, ona kaže: „To je izvršilo veliki uticaj na mene, nisam očekivala nagradu, ali to mi je dalo nadahnuće da u budućnosti budem još bolja i da dam obećanje da ću se zaista truditi i stremiti ka još boljim i višim ciljevima.“

Biti supruga najvećeg među naučnicima

Mileva Marić-Ajnštajn (1875-1948)

U svjetskim naučnim krugovima sve je više onih koji smatraju da je i njeno ime u nauci trebalo upisati zlatnim slovima.

Priredila: Mirjana Grubiša

OMilevi Marić-Ajnštajn zna se na žalost veoma malo, a i ono što se zna ne ocrta u pravom svijetlu njenu ličnost i njen nedvosmisleni doprinos nauci. Rođena je 19. decembra 1875. godine u Titelu i od početka života bila je invalid. Naime, jedna noga joj je bila kraća i imala je urođeno iščešenje kuka kao i njena sestra Zorka. Možda je to i uticalo da se posveti nauci. Mileva je bila đak gimnazije u Sremskoj Mitrovici, od 1887. do 1890. godine. Milevin otac Miloš Marić, bio je, po matičnim knjigama, "vojno lice rođeno u Kaću", a u to vrijeme bio službenik ili "kancelarijant", kako se tada govorilo, u kotarskom sudu najvećeg sremskog grada.

Požutjele, ali očito pažljivo vođene školske knjige govore da je Mileva bila odličan učenik, posebno se isticala iz fizike i matematike sa ocjenom izvrstan. Zato uopšte nije čudno što je Mileva Marić poslije vojvođanskog školovanja otišla u Cirihi na studije politehnike 1897. godine i upoznala Alberta Ajnštajna, momka za kojeg ju je vezivalo isto naučno interesovanje ali i ljubav. Albert je bio svjestan da će mu samo ozbiljan rad omogućiti posao, a Mileva je na svaki način željela da opravda novac koji je u nju uložila porodica, tako da su oboje indekse punili odličnim ocjenama. Uostalom, u to vrijeme je, barem što se tiče studenata iz inostranstva, to gotovo bilo pravilo. Milevine zemljakinje Ružica Dražić i Milena Bota slično su se odnosile prema matematici i fizici, koje su studirale zajedno sa Milevom i Albertom.

Brak između Mileve Marić i Alberta Ajnštajna sklopljen je 1903. godine i prvih godina protekao je u priličnom skladu i brojnim zajedničkim aktivnostima. Dobili su dva sina, Hajnca

Alberta i Eduarda. Ajnštajn je u tom periodu, počev od 1905. godine objavio svoja najveća dostignuća. Dobio je krila i postao u svijetu značajna ličnost, dok je Mileva, pronasavši svoju ljubav u njemu i djeci, potpuno promijenila svoj sistem vrijednosti. Mada mnogi hroničari tog vremena smatraju da je njen doprinos u radovima njenog muža, itekako veliki, ona to ipak nije htijela da ističe. Iako Mileva Marić nije kao koautor potpisana ni na jednom Ajnštajnovom radu, njen naučni doprinos radu slavnog supruga je nesumnjiv. Mileva je bila matematičar svjetske klase, a Ajnštajn je njeno znanje i te kako koristio. Mileva Marić se od Alberta Ajnštajna razvela 1914. godine.

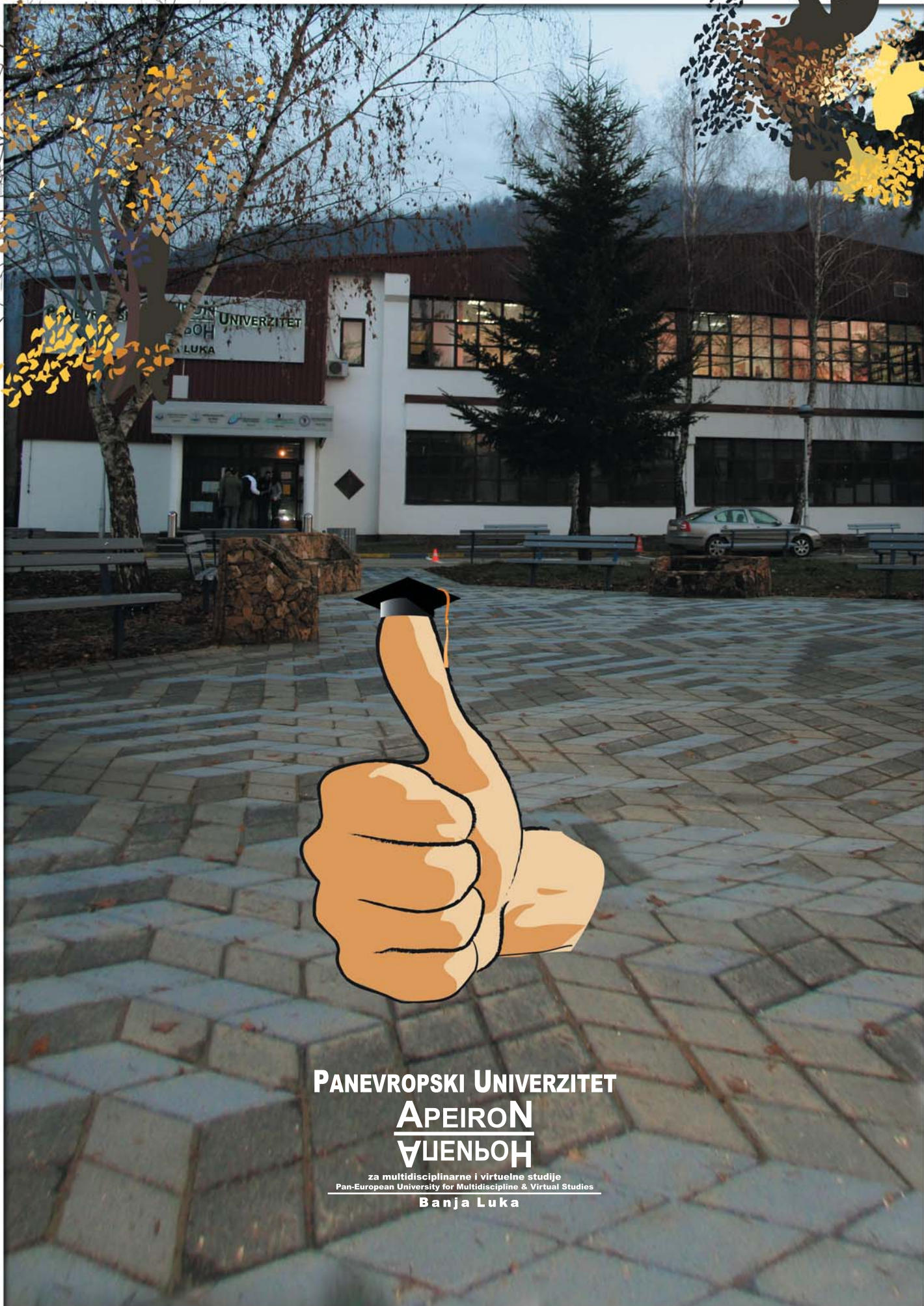
U svjetskim naučnim krugovima sve je više onih koji smatraju da je i njeno ime u nauci trebalo upisati zlatnim slovima. Abram F. Jofe u jednom djelu svjedoči da je na radu o specijalnoj teoriji relativiteta vidio potpis Ajnštajn-Marić. Uostalom, novčani iznos Nobelove nagrade (1922), Ajnštajn je dao svojoj bivšoj supruzi Milevi Marić.

Današnji biografi, naši i strani, je veoma uvažavaju, prije svega kao ličnost, ne osporavajući njenu ulogu u životu velikog naučnika. Što se tiče naučnog doprinosa, neki tvrde da je ona čak, majka teorije relativiteta, drugi isključuju bilo kakav njen uticaj na Ajnštajnovu djelo. Oba stava su isključiva. Mileva Marić sigurno nije samo pasivni posmatrač Ajnštajnovog djela. Radila je zajedno sa njim, ali u kolikoj je mjeri uticala na njegove ideje, nikada neće biti poznato. Postoji indicija da je ona veoma pomogla Ajnštajnu u njegovom najpopularnijem periodu, ali to ne može da poretne autentičnost njegovog djela.

Njena rečenica, da život od nekoga stvori biser, a od nekog ljušturu, koju odbacuje kada biser sazrije, opisuje tragiku teškog života koji je proživjela. Svjesna koliko je mogla, a šta je doživjela, pomirila se sa činjenicom da živi kao mučenica.

Mileva Marić-Ajnštajn umrla je 4. avgusta 1948. godine u Cirihi u Švajcarskoj.

PANEVROPSKI UNIVERZITET
APEIRON
ALENBOH

za multidisciplinarnu i virtuelnu studiju
Pan-European University for Multidiscipline & Virtual Studies
Banja Luka